

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΡΟΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1885 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ Β' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Θ'

ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.

Αἴθουσα παραδόσεως.—Σχολή.

Ἀράλυσις : "Ἄπαντες, ἀγαπητοί μοι παῖδες, σήμερον εἴμεθα συνηθροισμένοι εἰς μίαν αἴθουσαν μιᾶς μεγάλης οἰκίας· εἰς τὴν αἴθουσαν ποίας οἰκίας ; Διατί ὀνομάζεται ἡ οἰκία αὕτη «Σχολή». Ἡ Σχολή ἔχει πολλὰς αἰθούσας· ἐκάστη δὲ φέρει τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν μὲ τὴν τῆς ἡμετέρας, εἰς τὴν ὁποίαν τώρα εὐρισκόμεθα. Διατί ὀνομάζεται αἴθουσα παραδόσεως ;

Ὑμεῖς πάντες παῖδές μου συναθροίξεσθε εἰς ὠρισμένην αἴθουσαν παραδόσεως, ὅπου ἀναμένετε τὸν ἀγαπητόν σας διδάσκαλον, ἵνα διδάξῃ ὑμᾶς ὠφέλιμόν τι. Δὲν πορεύονται ὅμως ὅλοι οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν παραδόσεως· ἀλλ' ἄλλοι μὲν εἰς μίαν, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλην· διατί ; Ἐκάστη αἴθουσα εἶναι σχεδὸν ὁμοία μὲ τὴν ἰδικήν μας. Παρατηρήσατε καλῶς τὴν αἴθουσαν τῆς παραδόσεώς μας! ὅλοι μετὰ προσοχῆς! τί βλέπομεν; Πρῶτον βλέπομεν, ὅτι περικλείεται ὑπὸ τοίχων· ὑπὸ πόσων ;— Ἐκαστον τῶν τεσσάρων τοίχων δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν μὲ ἴδιον ὄνομα. Ὁ τοίχος π. χ. εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται τὰ παράθυρα ὀνομάζεται τοίχος τῶν παραθύρων. Πῶς ὀνομάζεται ὁ τοίχος εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι προσηρμοσμένη ἡ θύρα ; Ὁ τοίχος, ὅστις εὐρίσκεται ὀπίσθεν ἡμῶν, ὀνομάζεται ὀπίσθιος τοίχος, καὶ ὁ ἔμπροσθεν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου κρέματα ὁ μαυροπίναξ ;— Τὸν τοίχον τῶν παραθύρων, ὅστις κεῖται πρὸς τὰ δεξιὰ μας, πῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ τὸν

ονομάσωμεν;—τὸν δὲ τοῖχον τῆς θύρας ὅστις κεῖται πρὸς τὰ ἀριστερά; — Ἡ παραδόσις ἔχει καὶ ἑδάφος· τί ποιούμεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; — τί δὲ εἶναι προσηρμοσμένα ἐπ' αὐτοῦ;—Τί εὐρίσκεται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἡμῶν; — Ἡ στέγη στηρίζεται ἐπὶ τῶν τεσσάρων τοίχων· εἰς τί χρησιμεύει;

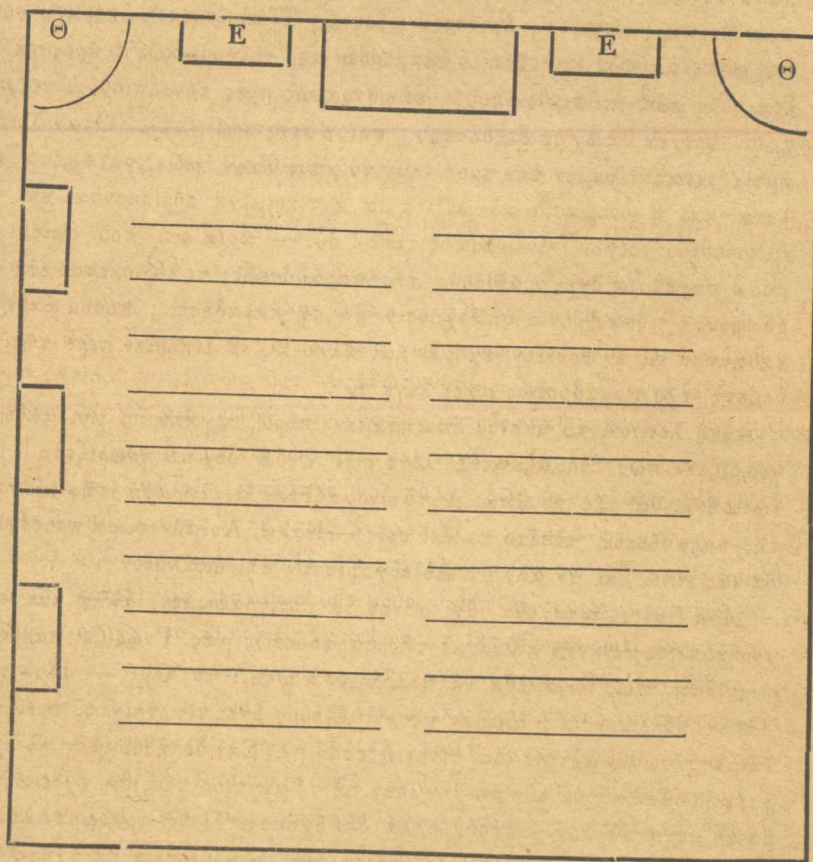
Συγκέντρωσις. Ἐκ πόσων μερῶν λοιπὸν σύγκειται ἡ αἰθουσα τῆς παραδόσεως; — ὀνομάσατε αὐτά! λέγε σύ! Ποῖον τοῖχον ἔχεις ἔμπροσθέν σου; ὀπισθεν; ἀριστερά; δεξιά; Τί εὐρίσκεται ὑπεράνω σου; ποῦ πατεῖς; πῶς καλεῖται ὁ ἔμπροσθέν σου τοῖχος; πῶς ὁ πρὸς τὰ δεξιά σου; πῶς ὁ ὀπισθεν σου;—ἐὰν στραφῆς πρὸς τὸν ὀπίσθιον τοῖχον, ποῖον τοῖχον θὰ ἔχῃς δεξιά σου; ποῖον ἀριστερά; κτλ. Ὅταν λοιπὸν ἡμεῖς μεταβάλλωμεν τὴν πρὸς τοὺς τοίχους θέσιν ἡμῶν, τότε μεταβάλλεται καὶ ἡ ὀνομασία αὐτῶν· ποῖα ἀντικείμενα εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθίου τοίχου; ὀνομάσατέ τινα! σύ. — ποῖα ἐπὶ τοῦ ὀπίσθιου; πόσα παραθύρα ἔχει ἡ αἰθουσα τῆς παραδόσεως; τί εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; πόσα θρονία ὑπάρχουσιν ἐν τῇ παραδόσει; πόσοι μαθηταὶ κάθηνται εἰς ἓν θρονίον; ἔχομεν καὶ ἄλλο τι νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεώς μας; λέγε σύ!

Αὐτὸ λοιπὸν, τὸ ὁποῖον ἐποιήσαμεν τώρα, ἀγαπητοὶ μοι μαθηταὶ γνωρίζετε πῶς ὀνομάζεται; λέγε σύ!.. Ἄ δὲν τὸ γνωρίζετε! ἰδοὺ τώρα ἐγὼ θὰ σὰς το εἴπω. Αὐτὸ ὀνομάζεται *περιγραφή* τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεως· εἰπέτε το καὶ σεῖς.—Καλά. Λοιπὸν τώρα προσέχετε· θὰ σὰς εἴπω καὶ τι ἄλλο πολὺ εὐχάριστον καὶ ὠφέλιμον.

Ἀνάλυσις. Δυνάμεθα ὄχι μόνον νὰ περιγράψωμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἰχνογραφήσωμεν τὴν αἰθουσαν τῆς παραδόσεώς μας. Γνωρίζει κανεὶς νὰ μας εἴπῃ, πῶς δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τοῦτο; — Ὅχι.— Ἰδοὺ πῶς. Ὅταν θέλωμεν νὰ μάθωμεν πόσον μέγεθος ἔχει εἰς τοῖχος, ὀφείλομεν νὰ μετρήσωμεν αὐτόν· διὰ τίνος μέτρου;—Ἐὰν δὲ ἠθέλαμεν νὰ ἰχνογραφήσωμεν αὐτὸν τὸν τοῖχον ἴσον μὲ τὸ μέγεθός του, θὰ ἐχρειαζόμεθα ἓν μέγα φύλλον χάρτου, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν. Τί θὰ πράξωμεν λοιπὸν; — Θὰ σμικρύνωμεν τὸ ἰχνογράφημα καὶ οὕτω πάλιν θὰ ἔχωμεν πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ τοίχου, τὸ αὐτὸ δὲ πράττομεν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους τοίχους.

Διὰ νὰ δύνασθε λοιπὸν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐπεξεργάζησθε ἐν τοιοῦτον ἰχνογράφημα θὰ σὰς ὑποδείξω σήμερον τὸν τρόπον. — Λαμβάνομεν ἓν τεμάχιον χάρτου· διὰ μιᾶς δὲ καθέτου γραμμῆς ὀρισμένου μεγέθους

ἰχνογραφοῦμεν τὸ μήκος ἐνός τῶν μετρηθέντων τοίχων π. χ. τοῦ τοίχου τῶν παραθύρων (ὁ διδ. ἰχνογραφεῖ ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου). Ἐντικρὺ τοῦ τοίχου τῶν παραθύρων εὐρίσκεται ἄλλος τοῖχος, ὅστις ἔχει τὸ αὐτὸ μέγεθος· ἰχνογραφοῦμεν καὶ τοῦτον σύροντες ἄντικρὺ ἰσομεγέθη καθέτον γραμμὴν δι' ἑτέρας γραμμῆς μικροτέρας ἰχνογραφοῦμεν τὸν ὀπίσθιον τοῖχον· σύρομεν λοιπὸν ὀ-

ρίζοντιον γραμμὴν καὶ ἐνόνομεν τὰς δύο καθέτους. Τέλος σύρομεν ἄλλην γραμμὴν ἰσομεγέθη μὲ τὴν γραμμὴν τοῦ ὀπίσθιου τοίχου, καὶ οὕτως ἰχνογραφοῦμεν καὶ τὸν ἔμπροσθιον τοῖχον· ἐτελειώσατε;—Λοιπὸν εἰς τὸν τοῖχον τῶν παραθύρων εὐρίσκονται τρία παράθυρα· ἰχνογραφοῦμεν καὶ ταῦτα οὕτως (δεξίς). Ἐντικρὺ τοῦ πρώτου παραθύρου

κεῖται ἡ θύρα ἰχνογραφοῦμεν καὶ ταύτην. Μετὰ ταῦτα ἰχνογραφοῦμεν τὴν ἔδραν, τὴν θερμάστραν, τὰ θρονία καὶ τὰ ἐρμάρια. Ἴδου λοιπὸν τώρα ἔχομεν τελείαν ἀπεικόνισιν τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεως. Ἄς ἴδωμεν δὲ καὶ ποῖος ἐπέτυχε.

(Οἱ μαθηταὶ κατ' οἶκον μόνοι ἄς ἰχνογραφήσωσι τὴν αἰθουσαν τῆς παραδόσεως ἀκόμη μίαν φοράν).

Συγκέντρωσις. Ποῦ κεῖται ἐπὶ τοῦ ἰχνογραφήματος ἡ θύρα; ποῦ τὸ πρῶτον παράθυρον; τὸ δεύτερον; τὸ τρίτον; ποῖος κάθεται εἰς τὸ ὄνον θρονίον; κάθισαι σύ; δεῖξόν μοι τὴν θέσιν, ποῦ κεῖται ἡ θερμάστρα; ἡ ἔδρα; ὁ μαυροπίναξ; κτλ. Ὅμοίως ἄς γίνῃ καὶ ἡ περιγραφή τῶν ἄλλων αἰθουσῶν τῶν παραδόσεων, τῆς αὐλῆς καὶ ἄλλων δωματίων ἐὰν ὑπάρχωσι· εἶτα ἄς ἐπηται ἡ γενικὴ περιγραφή τῆς Σχολῆς.

Ἡ σελήνη· αἱ φάσεις αὐτῆς· μῆνες· ἔτος· ὧραι τοῦ ἔτους.

Α' Σελήνη. Ὅπως ἐν καιρῷ ἡμέρας μᾶς φωτίζει ὁ ἥλιος, οὕτως ἄλλο οὐράνιον σῶμα μᾶς φωτίζει ἐν καιρῷ νυκτός. Ποῖον σῶμα; ποῖον τῶν δύο τούτων οὐρανίων σωμάτων φωτίζει ἰσχυρότερον; Τὸ φῶς λοιπὸν τῆς σελήνης εἶναι πολὺ ἀδυνατώτερον τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου· διὰ τοῦ φωτός τοῦ ἡλίου θαμβοῦνται οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν· διὰ δὲ τοῦ φωτός τῆς σελήνης οὐχί. Ὁ ἥλιος ἔχει μεγάλην φωτιστικὴν δύναμιν.

Τὸ ἰλαρὸν καὶ γλυκὺ φῶς τὸ ὁποῖον ἐκπέμπει εἰς ἡμᾶς ἡ σελήνη δὲν προέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς. Ἡ σελήνη φωτίζεται ἐπίσης ὑπὸ ἄλλου οὐρανίου σώματος, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα γῆ. Ποῖον οὐράνιον σῶμα φωτίζει ἡμᾶς τὴν ἡμέραν; ἐκ ποίου οὐρανίου σώματος φωτίζεται ἐπίσης καὶ ἡ σελήνη; Πῶς καλοῦνται τὰ σώματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουσιν ἴδιον φῶς; (σκοτεινά)· πῶς λοιπὸν καλοῦμεν καὶ τὴν σελήνην;

Πάντοτε εἶναι ὁρατὴ εἰς ἡμᾶς ἡ σελήνη; Ὅταν εἶναι ὁρατὴ, ἔχει πάντοτε τὴν ἰδίαν μορφήν; Ποίας μορφᾶς ἔχεις παρατηρήσει εἰς τὴν σελήνην;—εἶδες λοιπὸν τὴν σελήνην ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἄλλοτε βλέπομεν ὀλόκληρον τὸν δίσκον τῆς σελήνης φωτεινόν, καὶ ἄλλοτε διάφορα μέρη αὐτοῦ. Τὸ φωτεινὸν μέρος τῆς σελήνης λαμβάνει διαφόρους μορφάς, βλέπομεν καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας τὴν σελήνην;

Πόθεν ἀνατέλλει ἡ σελήνη; ποῦ δὲ δύει; καὶ ἡ σελήνη λοιπὸν ἀνατέλλει ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ οὐρανοῦ καὶ δύει εἰς τὸν δυτικόν. Μένει πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ὁ ἥλιος ἐν τῷ οὐρανῷ; ἡ σελήνη καθ' ἑκάστην ἀνατέλλει καὶ δύει τὴν αὐτὴν ὥραν; — Ἐὰν παρατηρῶμεν ἐπὶ

πολλὰς ἡμέρας ἀκριβῶς τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς τῆς σελήνης, θὰ ἴδωμεν, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀνατέλλει ἀργότερον.

Β'. Φάσεις. Ὅταν βλέπωμεν φωτεινὸν ὄλον τὸν δίσκον τῆς σελήνης, τότε ὀνομάζομεν αὐτὴν πανσέληνον· καὶ τὴν πρωΐαν, ποῦ εἶναι τότε ὁρατὸς ὁ ἥλιος; Τὴν σελήνην βλέπομεν εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος· ὅταν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος εὐρίσκεται ἡ σελήνη;

Ὁ ἥλιος ὑψοῦται ὑπεράνω τοῦ ὀρίζοντος· ἡ σελήνη;—Παρατηροῦμεν τὴν ἑσπέραν τὴν πανσέληνον; εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος εὐρίσκεται ὁ ἥλιος; εἰς ποῖον δὲ ἡ σελήνη; Ἡ σελήνη ἴσταται ἀντιθέτως τοῦ ἡλίου. Πόθεν θὰ ἀνατείλῃ ἡ σελήνη, ὅταν δύσῃ ὁ ἥλιος; πότε ἀνατέλλει ὁ ἥλιος; πότε δύει ἡ σελήνη; πότε δύει ὁ ἥλιος; πότε ἀνατέλλει ἡ σελήνη; πόσας ὥρας ἐν καιρῷ νυκτός βλέπομεν τὴν πανσέληνον;

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετὰ τὴν πανσέληνον ἐὰν παρατηρήσωμεν τὴν σελήνην, βλέπομεν ὅτι ἀκόμη δὲν ἔδυσεν, ἐνῶ ἀνέτειλεν ἤδη ὁ ἥλιος, ἔμεινεν ὀλίγον ὀπίσω καὶ δὲν ἴσταται ἀκριβῶς ἀντικρὺ τοῦ ἡλίου. Ἐν καιρῷ πανσελήνου πότε ἀνέτειλεν ἡ σελήνη; Τὰς ἐπομένας ἡμέρας μένει ἡ σελήνη περισσότερο ὀπίσω· μετὰ παρέλευσιν δὲ μιᾶς ἐβδομάδος ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος· ποῖαν ὥραν τῆς νυκτός θὰ ἀνατείλῃ ἡ σελήνη; πότε δὲ θὰ δύσῃ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν; Δύναται λοιπὸν τώρα ὅτε δὲν ἴσταται ἀκριβῶς ἀντικρὺ τοῦ ἡλίου νὰ δεῖξῃ ὄλον τὸν πεφωτισμένον δίσκον; Ὁ πρὸς ἡμᾶς ἑστραμμένος ἀνατολικὸς δίσκος τῆς σελήνης φαίνεται μόνον κατὰ τὸ ἡμισυ πεφωτισμένος. Τὸ φωτεινὸν τοῦτο μέρος τῆς σελήνης ὀνομάζομεν *τελευταῖον τέταρτον*, πόσος καιρὸς παρέρχεται ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς πανσελήνου μέχρι τοῦ τελευταίου τετάρτου; ἐν καιρῷ ταύτης τῆς ἐβδομάδος ὄλος ὁ δίσκος τῆς σελήνης ἐφαίνετο φωτεινός, ὡς ἐν καιρῷ πανσελήνου; τὸ εἰς ἡμᾶς ὁρατὸν φωτεινὸν μέρος ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐγένετο μικρότερον. Ἐἴχομεν λοιπὸν φθίνουσαν σελήνην.

Κατὰ ταύτην τὴν ἐβδομάδα ἡ σελήνη ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀργότερον ἀνατέλλει· εἰς ποῖαν θέσιν ἐν καιρῷ πανσελήνου εὐρίσκεται ἡ σελήνη πρὸς τὸν ἥλιον; ποῦ εὐρίσκεται ἡ σελήνη ἐν τῷ οὐρανῷ κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον, ὅτε ἀνατέλλει ὁ ἥλιος;

Μετὰ παρέλευσιν μιᾶς ἐβδομάδος θέλει ἴστασθαι πλησίον τοῦ ἡλίου· πότε θὰ ἀνατέλλῃ; πότε θὰ δύῃ; μὲ ποῖον οὐράνιον σῶμα θὰ ἀνατέλλ-

λη και θα δύη μαζή· ποῖον μέρος τῆς σελήνης εἶναι φωτεινόν; Δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένον μέρος τῆς σελήνης; δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὸ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένον και μὴ πεφωτισμένον μέρος τῆς σελήνης; Δὲν βλέπομεν λοιπὸν τὴν σελήνην. Κατόπιν λέγομεν εἶναι *νέα σελήνη*. Πόσος καιρὸς παρήλθεν ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ τελευταίου τετάρτου μέχρι τῆς νέας σελήνης, πόσος δὲ ἀπὸ τῆς πανσελήνου μέχρι τῆς νέας σελήνης. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα ἐσηκρύνετο ἢ ἐμεγαλύνετο ὁ φωτεινὸς δίσκος τῆς σελήνης;—Ἐἴχομεν λοιπὸν φθίνουσαν σελήνην· πόσον καιρὸν διαρκεῖ φθίνουσα ἡ σελήνη; πόσας μορφὰς ἐν καιρῷ τῶν δεκατεσσάρων τούτων ἡμερῶν ἔλαβεν ἡ σελήνη;

Ὅταν ἔχωμεν νέαν σελήνην, ἡ σελήνη δύο καθ' ἐκάστην ἀργότερον· τοῦ ἴσταται ὅταν δύη ὁ ἥλιος; Ποῖον μέρος τοῦ δίσκου τῆς σελήνης εἶναι φωτεινόν; ποῖον σκοτεινόν; εἶναι ἡ θέσις τοῦ δίσκου ὁμοία μετὴν τοῦ τελευταίου τετάρτου; ποία διαφορὰ ὑπάρχει;—Ὁ φωτεινὸς δίσκος αὐξάνει ὀλονέν· ὁ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένος δίσκος εἶναι κατὰ τὸ ἡμισυ φωτεινός. Λέγομεν τώρα ὅτι εἶναι πρῶτον τέταρτον. Ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς νέας σελήνης μέχρι τοῦ πρώτου τετάρτου παρήλθε μία ἐβδομάς· ποῖον μέρος τῆς σελήνης εἶναι φωτεινόν. Ἡ σελήνη καθ' ἐκάστην μένει ὀλίγον ὀπίσω μετὰ ἐπτὰ ἡμέρας θέλει εἶσθαι εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐν καιρῷ πανσελήνου· ἐν καιρῷ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου θα ἀνατείλῃ ἔχουσα φωτεινὸν ὅλον τὸν δίσκον· πόσαι ἡμέραι παρέρχονται ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ πρώτου τετάρτου μέχρι τῆς πανσελήνου; πόσαι ἐβδομάδες ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς νέας σελήνης μέχρι τῆς πανσελήνου; κτλ. Αἱ τέσσαρες διάφοροι μορφαὶ τὰς ὁποίας παρατηροῦμεν ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνὸς σχεδὸν ἐν τῇ σελήνῃ καλοῦνται *φάσεις* τῆς σελήνης. Πόσος χρόνος ἀπαιτεῖται, ἵνα διανύσῃ ἡ σελήνη τὰ τέσσαρα τέταρτα αὐτῆς; οὗτος ὁ χρόνος σχηματίζει σχεδὸν ἓνα μῆνα· ποσάκις ἐν διαστήματι ὀλοκλήρου τοῦ ἔτους θέλουσιν ἐπαναληφθῆ αἱ φάσεις τῆς σελήνης;

Γ'. Μῆνες. Πῶς ὀνομάζεται ὁ πρῶτος μῆν; ὁ δεῦτερος κτλ. Ἀπάγειλον σὺ τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα μηνῶν κατὰ σειράν.—Ποῖος εἶναι ὁ ἐνδέκατος μῆν; ὁ πέμπτος; ὁ τρίτος; ποῖος κατὰ τὴν τάξιν εἶναι ὁ Ἰούλιος; ὁ Μάρτιος; πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ Σεπτέμβριος;

Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ Ἰανουάριος;—Οὗτος ὁ μῆν εἶναι ψυχρός, και μᾶς φέρει χιόνιας και πάγους. Πῶς ἀλλέως οἱ γονεῖς μας ὀνομάζου

τὸν Ἰανουάριον; Γενάρην· κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἀρχίζουσι νὰ γενῶσι τὰ πρόβατα.

Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ Φεβρουάριος;—Ἀντὶ 28 ἔκαστον τέταρτον ἔτος ἔχει 29· παρεμβάλλεται λοιπὸν μία ἡμέρα, και τοῦτο τὸ ἔτος καλεῖται *ἐμβόλιμον*.

Τὸ ψῦχος μετριαῖζεται και πίπτει δρόσος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον κλαδεύουσι τὰς ἀμπέλους· αἱ γεωργοί. Καλεῖται δὲ παρ' ἡμῖν και Φλεβάρης.

Πῶς καλεῖται και πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ τρίτος μῆν; ποῖα ἀνθη ἀνοθοῦσι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα; οὗτος ὀνομάζεται και μῆν τοῦ ἔαρος. Ποῖαν ἑορτὴν ἑορτάζομεν τὴν 25 τοῦ μηνὸς τούτου; (ἱστορία).

Πῶς ὀνομάζεται ὁ τέταρτος μῆν; ποῖας ἑορτὰς ἑορτάζομεν κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα;

Πῶς ὀνομάζεται ὁ ἀκόλουθος μῆν, και πόσας ἡμέρας ἔχει; Ὁ Μάιος εἶναι γλυκὺς και εὐχάριστος μῆν· τὰ παιδία ἐξέρχονται εἰς τὰς ἐσχάς και παιζουσι· τί κάμνουσιν οἱ γονεῖς μας τὴν πρωΐαν και τὸ ἑσπέρας;

Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ ἕκτος μῆν; ποῖοι καρποὶ ὀριμάζουσι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα; οὗτος ὁ μῆν ὀνομάζεται και θεριστής· διατί;

Πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ Ἰούλιος; πῶς ἀλλέως ὀνομάζεται; διατί ὀνομάζεται ἀλωνιστής;

Πῶς καλεῖται ὁ ἐπόμενος μῆν; πόσας ἡμέρας ἔχει;

Τὸν ἐπόμενον μῆνα ὀριμάζουσιν ὅλα τὰ ὀπωρικὰ· πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ Σεπτέμβριος; κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα συγκομιζονται και αἱ σταφυλαί, και κατασκευάζεται ὁ οἶνος.

Πῶς ὀνομάζεται ὁ ἐπόμενος μῆν; πόσας ἡμέρας ἔχει;

Τὸ φθινόπωρον ἡγγικεν· τὰ φύλλα τῶν δένδρων πίπτουσι. Τὰ δάση ἀπέριψαν ἤδη τὴν ὀραϊάν ἐνδυμασίαν των· πῶς ὀνομάζεται οὗτος ὁ μῆν; πόσας ἡμέρας ἔχει;

Πῶς ὀνομάζεται ὁ τελευταῖος μῆν; πόσας ἡμέρας ἔχει; ποῖαι μεγάλα ἑορταὶ εἶναι κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα; γνωρίζεις δὲ διατί ὁ Δεκέμβριος καλεῖται και μῆν τῶν Χριστουγέννων;

Φθίνοντος τοῦ Δεκεμβρίου, φθίνει και τὸ ἔτος· πόσους μῆνας ἔχει ἐν ἔτος.

Δ'. Ὁραι τοῦ ἔτους. Τὸ ἔτος διαιροῦμεν εἰς τέσσαρας ὄρας· πῶς καλοῦνται αἱ τέσσαρες ὄραι τοῦ ἔτους; ποῖον μῆνα ὀνομάσαμεν μῆνα

τῆς ἀνοιξέως; διατί; Τὸν μῆνα Μάρτιον ἀρχεται ἡ ἀνοιξίς· περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ὠμιλήσαμεν καὶ ἄλλοτε, τίς ἐνθυμεῖται; τί ὠμιλήσαμεν; ὁ ἥλιος ἀνατέλλει ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς σημείου τῆς ἀνατολῆς· ποῖαν ὥραν· ποῖαν ὥραν δύνει; πόσας ὥρας βλέπομεν τὸν ἥλιον ταύτην τὴν ἡμέραν· πόσας ὥρας ἔχει ἡ νύξ; ἡ ἡμέρα;

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔχομεν ἰσημερίαν· τὴν 9 Μαρτίου ἀρχεται ἡ ἀνοιξίς. Ποῖον χρῶμα ἐνδύονται οἱ λειμῶνες; ἐμάθομεν ὅτι οἱ λειμῶνες καθ' ἐκάστην πρωΐαν εἶναι ὑγροί, ἐνῶ δὲν βρέχει· πῶς ὠνομάσαμεν τοῦτο τὸ φαινόμενον; ποῖον πτηνὸν ἀκούομεν ἐν τῷ δάσει· νὰ ψάλλῃ τὸ ὄνομά του; Κατὰ ποῖαν ὥραν τοῦ ἔτους κτίζουσι τὰ πλεῖστα πτηνὰ τὰς φωλεάς των; Τί συμβαίνει ἐν τοῖς δάσεσι καὶ ταῖς πεδιάσι τὴν ἀνοιξίν;

Αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους ἔχουσιν ἴσην διάρκειαν· πόσους μῆνας διαρκεῖ ἡ ἀνοιξίς; πότε ἀρχεται; πότε τελειώνει;

Τὴν 9 Ἰουνίου ἀρχεται ἡ ἐπομένη ὥρα τοῦ ἔτους· ἀκολουθεῖ τὴν ἀνοιξίν; τὴν 9 Ἰουνίου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τὴν 4 ὥραν περίπου τῆς πρωΐας· βλέπομεν τὸν ἥλιον 16 ὥρας· πότε δύνει; πόσας ὥρας διαρκεῖ ἡ νύξ; πόσας ἡ ἡμέρα; Τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ θέρους ἔχομεν τὴν μεγαλύτεραν ἡμέραν, καὶ τὴν μικροτέραν νύκτα. Τὴν νύκτα βλέπομεν λάμποντα ζῶα νὰ πετώσιν εἰς τὸν ἀέρα εἰς τοὺς λειμῶνας· πῶς καλοῦνται ταῦτα; ποῖοι ἐργάται ἐργάζονται κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς πεδιάδας; Τὴν μεσημβρίαν ἴσταται ὁ ἥλιος σχεδὸν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἡμῶν· ῥίπτει τὰς ἀκτῖνάς του ἀκριβῶς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πολὺ ζέστη· ὁ ἥλιος καίει, τὰ γεννήματα ὠριμάζουσιν· οἱ δὲ γεωργοὶ θερίζουσιν αὐτά. Πόσους μῆνας διαρκεῖ τὸ θέρος; πότε ἀρχεται; πότε λήγει. Ποῖαν ὥραν τοῦ ἔτους ἀκολουθεῖ τὸ θέρος; Τὴν 11 Σεπτεμβρίου ἀρχεται ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ φθινοπώρου. Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἀνατέλλει ὁ ἥλιος ἀκριβῶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀνέτειλε καὶ τὴν 9 Μαρτίου, καὶ βλέπομεν αὐτὸν πάλιν 12 ὥρας· πόσας ὥρας λοιπὸν διαρκεῖ ἡ νύξ; ἡ ἡμέρα; ἔχομεν καὶ πάλιν ἰσημερίαν.

Προηγουμένως εἶπομεν ὅτι ἡ ἡμέρα τὴν 9 Ἰουνίου διαρκεῖ σχεδὸν 16 ὥρας. Γίνεται λοιπὸν καθ' ἐκάστην ὀλίγον κατ' ὀλίγον μικροτέρα. Ὅποια διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τῶν ἡμερῶν τοῦ θέρους καὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ φθινοπώρου ὡς πρὸς τὴν θερμότητα; διατί τὸ φθινόπωρον αἱ ἡμέραι εἶναι δροσεραί; ἴσταται καὶ τὸ φθινόπωρον ἀκριβῶς ὑπεράνω

ἡμῶν ὁ ἥλιος; δύναται λοιπὸν κατ' εὐθείαν νὰ πέμπῃ τὰς ἀκτῖνας ἐφ' ἡμᾶς; Τί παρατηροῦμεν ἐκ τούτου; παρατηροῦμεν, ὅτι ὅταν ὁ ἥλιος πέμπῃ τὰς ἀκτῖνάς του καθέτως πρὸς ἡμᾶς, τότε γίνεται μεγαλειτέρα ζέστη. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν προσεγγίσωμεν τὴν χεῖρά μας εἰς ἀνημμένον κηρόν· δηλ. ὅταν θέσωμεν πλαγίως τὴν χεῖρα δὲν θερμαίνεται, ἐὰν δὲ εἰς ἴσην ἀπόστασιν θέσωμεν τὴν χεῖρα καθέτως, τότε θερμαίνεται πολὺ. Τί διαφορὰν παρατηροῦμεν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τὰ δένδρα τὸ φθινόπωρον; Ποῖα πτηνὰ ἐγκαταλείπουσιν ἡμᾶς; ποῦ πορεύονται; Ταῦτα τὰ πτηνὰ τὰ ὀνομάζομεν μεταβατικά· ποῖας ἐργασίας ποιοῦσιν οἱ χωρικοί, Ποῖαν ὥραν ἀκολουθεῖ τὸ φθινόπωρον; πότε ἀρχεται ὁ χειμῶν;

Τὴν 9 Δεκεμβρίου ἀρχεται ὁ χειμῶν· ὁ ἥλιος ἀνατέλλει σχεδὸν τὴν 8 ὥραν καὶ φαίνεται μόνον 8 ὥρας· ποῖαν ὥραν λοιπὸν δύνει; Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἔχομεν τὰς μικροτέρας ἡμέρας καὶ τὰς μεγαλειτέρας νύκτας. Ὁ ἥλιος πέμπει τὰς ἀκτῖνάς του πολὺ πλαγίως. Ὅποια ὥρα τοῦ ἔτους εἶναι ὁ χειμῶν; ποῖα φυσικὰ φαινόμενα βλέπομεν τὸν χειμῶνα; πῶς προφυλάττονται οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τοῦ ψύχους; πόσον καιρὸν διαρκεῖ ὁ χειμῶν; πότε λήγει;

Πῶς ὀνομάζονται αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους; πόσους μῆνας διαρκεῖ ἐκάστη; πότε ἀρχεται τὸ ἔτος; πότε ἀρχεται ἡ ἀνοιξίς; πόσας ἡμέρας διαρκεῖ μία ὥρα τοῦ ἔτους; πόσας ἡμέρας διαρκοῦσι δύο ὥραι τοῦ ἔτους; πόσας ἡμέρας ἔχει τὸ ἔτος; πόσας ἐβδομάδας διαρκεῖ μία ὥρα τοῦ ἔτους; πόσας ἐβδομάδας ἔχει τὸ ἔτος; κτλ.

Οἱ ἀστέρες.

Περὶ ποίων οὐρανίων σωμάτων ὠμιλήσαμεν ἕως τῶρα; περὶ τίνων οὐρανίων σωμάτων δὲν ὠμιλήσαμεν ἀκόμη; παρετηρήσατε, ἀχαπητοί μας παῖδες, μίαν ἀνέφελον ἐσπέραν τὸν οὐρανόν! Πῶς καλοῦνται τὰ ἀναριθμητὰ λάμποντα σώματα, τὰ ὁποῖα βλέπετε; ἐμφανίζονται διὰ μιᾶς ἅπαντες οἱ ἀστέρες ἐν τῷ οὐρανῷ; ὁ εἰς ἀστήρ ἐμφανίζεται μετὰ τὸν ἄλλον· δὲν ἀνατέλλουσι τὸν αὐτὸν καιρὸν ἅπαντες οἱ ἀστέρες. Ποῖον ἀστὲρα παρατηροῦμεν ἐν πρώτοις; ποῖον χρῶμα ἔχει ὁ ἐσπερινὸς ἀστήρ; πόθεν διακρίνεται τῶν ἄλλων; Τὴν πρωΐαν παρατηροῦμεν ἓνα ἀστὲρα, ὅστις διαφέρει τῶν ἄλλων κατὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ λευκοῦ φωτός καὶ πῶς καλεῖται αὐτός; ὁ ἐσπερινὸς καὶ ὁ πρωϊνὸς ἀστήρ εἶναι ὁ αὐτὸς ἀστήρ, ἔχει ἐπίσης καὶ ἕτερον ὄνομα· ὀνομάζεται

Ἄφροδίτη. Ἐχουσιν ὅλοι οἱ ἀστέρες τὸ αὐτὸ χρῶμα; ποῖον χρῶμα ἔχει ἡ Ἄφροδίτη; δύναται τις νὰ ἀριθμήσῃ τοὺς ἀστέρας;

Παρατηρήσατε ἀκριβῶς ἐπὶ πολλὴν ὥραν τοὺς ἀστέρας! Θὰ ἰδῆτε ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἴστανται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν· ἄλλοι δὲ μεταβάλλουσι θέσιν. Ἐχομεν λοιπὸν πλανήτας ἀστέρας καὶ ἀπλανεῖς· ποῖοι καλοῦνται πλανῆται; ποῖοι ἀπλανεῖς; οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, δὲν πλανῶνται καὶ ἔχουσιν ἴδιον φῶς· οἱ πλανῆται οἵτινες πλανῶνται δὲν ἔχουσιν ἴδιον φῶς ἀλλὰ φωτίζονται ὑπὸ τῶν ἀπλανῶν. Τί ἀστήρ εἶναι ἡ Ἄφροδίτη;

Ἐὰν παρατηρήσητε μίαν ἀνέφελον ἐσπέραν ἀκριβῶς τὸν οὐρανόν, θὰ ἰδῆτε ἓν φαινόμενον. Εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς ποταμὸς ἐξαπλοῦται ἐκ Βορρᾶ πρὸς Νότον ζώνη τις λευκὴ· πῶς καλεῖται κῆτη; διὰ τί καλεῖται Γαλαξίας. Τοῦτο τὸ φαινόμενον σύγκειται ἐκ πολλῶν ἀστέρων πλησίον ἀλλήλων κειμένων, οἵτινες τόσον μακρὰν ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν, ὥστε μὲ γυμνοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν αὐτοὺς ὡς ἀστέρας χωριστοὺς· διατί δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τοὺς ἀστέρας τρῦ Γαλαξίου;

Δὲν εἶδετέ ποτε ἐν καιρῷ νυκτὸς νὰ πίπτωσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λάμποντά τινα σώματα; Πῶς καλοῦνται ταῦτα;—Οἱ διάττοντες ἀστέρες ἢ βολίδες πότε συνήθως πίπτουσι πλειότεροι;

Εἶδον ἐπίσης ἀστέρας, οἵτινες ἔχουσι μακρὰν οὐράν. Εἶδετε καὶ ὑμεῖς τοιοῦτους ἀστέρας; Οἱ ἀστέρες οὗτοι καλοῦνται κομήται καὶ δὲν φαίνονται πάντοτε.

Πότε βλέπομεν τοὺς ἀστέρας; γνωρίζετε νὰ μᾶς εἴπητε κανένα ἐξ αὐτῶν; ποῖος καλεῖται ἑωθινὸς ἀστήρ; ποῖος κομήτης; πόθεν σύγκειται ὁ Γαλαξίας; κτλ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκφωνηθεὶς τῇ 16 Ἰουνίου 1885 εἰς τὸ ὑπαιθρον τοῦ ἐν Κυθήροις Ἑλληνικοῦ σχολείου, εἰς ὃ ἐτελεῖτο ἡ διδασκαλία τῆς Γυμναστικῆς, κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐξετάσεων αὐτῆς, ὑπὸ τοῦ κυρίου Γ. Θ. ΓΟΡΔΩΒΑΝΑ, ἀποφοίτου γυμνασίου, πτυχιούχου τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν καὶ τῆς Γυμναστικῆς, περὶ τοῦ σκοποῦ καθόλου τοῦ μαθήματος αὐτῆς, ἐπὶ παρουσίᾳ πατρῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ τόπου καὶ τοῦ πάνυ εὐπαιδευτοῦ πανιερωτάτου ἐπισκόπου Κυθέρων κ. Κωνστ. Στρατούλη καὶ τοῦ μουσολήπτου ἀξιότιμου κ. Ἐμμ. Στάη καὶ ἄλλων λογίων.

Ἐπιστάσης τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἐνεργοῦνται αἱ νεομισμέναι ἐξετάσεις, συνήλομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ὧ φίλοι ὀμιληταί, ἐνώπιον τῶν εὐπαιδευτῶν διδασκάλων ὑμῶν, τῶν γονέων Σας καὶ τῆς ἀθρόας καὶ ἀπροσκήτου πολυαρίθμου ταύτης ὀμηγύρεως, ἵνα ἀποδώσωμεν τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν χρέος.

Πανιερώτατε ἐπίσκοπε, Σεβαστή μοι ἐπιτροπὴ καὶ λοιποὶ ἀξιότιμοι Κύριοι, ἐπειδὴ εἶναι πρώτη φορά, καθ' ἣν τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς εἰσάγεται ὑπ' ἐμοῦ ἐνταῦθα καὶ πολλοὶ τῶν γονέων μὴ γινώσκοντες τὴν ἐκ τοῦ μαθήματος τῆς Γυμναστικῆς προσγινομένην εἰς τὰ ἑαυτῶν τέκνα ὠφέλειαν, θεωροῦσιν, ὡς μὴ ὀφείλε τὸ μάθημα τοῦτο, οἱ μὲν ὡς ἀπλήν παιδιάν, οἱ δὲ συγγέουσιν αὐτὸ μὲ τὴν τῶν σχοινοβατῶν, ἀπογόνων ὄντων τῶν κυβιστήρων, τέχνην, ἄλλοι δὲ μὲ τὴν καθαρῶς στρατιωτικὴν, δὲν δίδουσιν εἰς τὸ μάθημα αὐτὸ πολλὴν σημασίαν, δι' αὐτὸ τοῦτο, καθῆκον μὲ παροτρύνει νὰ ἀναφέρω εἰς ἐπήκοον πάντων ὑμῶν ὀλίγα τινα περὶ τῆς ὠφελείας τοῦ μαθήματος τῆς Γυμναστικῆς. Ἡ Γυμναστικὴ διήρηται εἰς διαφόρους κλάδους, ὧν εἰς εἶναι καὶ ἡ καθαρῶς παιδαγωγικὴ Γυμναστικὴ, ἣν δυνάμει τοῦ πτυχίου μας, διωρίσθημεν νὰ διδάσκωμεν. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη διδάσκει τοὺς κανόνας, δι' ὧν βελτιοῦνται καὶ τελειοποιοῦνται αἱ σωματικαὶ δυνάμεις τῶν παιδῶν· διὰ τῶν καταλλήλων καὶ ἀνάλογων τῇ ἡλικίᾳ τῶν μαθητῶν γυμνασμάτων τάξεως καὶ σωμαστικῆς, διὰ τῶν διαφορῶν βηματισμῶν, στροφῶν, ἐλιγμῶν, σχηματισμῶν ἐν γραμμῇ, διὰ τῶν διαφοροτρόπων κινήσεων τῶν συνδέσμων τοῦ σώματος, γινομένων διὰ γιγλύμου τριχοειδοῦς κινήσεως καὶ ἀρθρωδίας καὶ πάντων τῶν γυμνασμάτων τῆς ἀνοργάνου, ἡμιοργάνου καὶ τῆς ὀργανικῆς γυμναστικῆς, ἅτινα ἐδιδάξαμεν τοῖς μαθηταῖς καὶ ἅτινα θὰ ἰδῆτε τώρα ὑπ' αὐτῶν

ἐκτελούμενα, ἐπιδιώκομεν νὰ συνηθίσωμεν τοὺς μαθητὰς α', εἰς τὴν εὐτάξιαν β', εἰς τὴν εὐπειθειαν γ', εἰς τὴν ὑπακοήν· ἐπιδιώκομεν δ', τὴν μετὰ τῆς ἀγαθῆς τοῦ σώματος διαπλάσεως, συμμετρίαν καὶ ἰσορροπίαν τῶν νοητικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων, ε', τὴν πρόληψιν τῶν ἐκ τῆς ἀκίνησιος προσερχομένων ποικίλων ἀσθενειῶν καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ἐνίσχυσιν καὶ ἀσφάλισιν τῆς υγείας τῶν παιδῶν ὑμῶν· ζ', τὴν παρασκευὴν τοῦ σώματος τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς ἐνδεχομένους πόνους καὶ τὰς κακουχίας τοῦ πολυκυμάντου βίου ἡμῶν· ἠ, τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν βίον τοῦ στρατιώτου· ληληθότως πως θ', τὴν παρασκευὴν γενεᾶς ἱκανῆς νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς οὐσιώδεις ἀνάγκας τοῦ ἔθνους ι', τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος, ὅπερ ἀμελούμενον καὶ παρορώμενον δὲν θέλει νὰ συμπράττῃ μετὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὰς πράξεις. Ὁ ἄνθρωπος συγκείμενος ἐκ σώματος καὶ πνεύματος ὀφείλει νὰ ἐργάζεται, οὐ μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς· τὸ πνεῦμα ὅμως, ἵνα ἐργάζεται καλῶς, ἔχει ἀνάγκην σώματος ὑγιоῦς· «ἵνα ἐνοικῆ ὑγιῆς νοῦς ἐν ὑγιεῖ σώματι» κατὰ Πλάτωνα· διότι καθὼς, ὅταν τὸ ὄργανον τῆς γραφῆς εἶναι κακόν, τὰ γράμματα γίνονται κακὰ καὶ ἀμορφα, οὕτως ὅταν τὸ σῶμα εἶναι ἀσθενὲς καὶ καχεκτικόν καὶ τὰ ἔργα τοῦ νοῦ γίνονται ἀτελεῖ καὶ κακὰ. Ὁ ὑγιῆς ἔχει ἀπάσας τὰς ἐαυτοῦ σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις ἀκμαίας, ὁ δὲ καχεκτικὸς καὶ νοσηρὸς ἔχει αὐτὰς κεχαλαρωμένας καὶ εἶνε δυστυχεὲς ὄν. Εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσι τὰ σχολεῖα πρὸς ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδῶν καὶ τῶν πολιτῶν ἐν γένει, ἐὰν δὲν ὑπάρχει υγεία, καθὼς δὲν ὠφελεῖ ἡ χρυσοῦ κλίνη τὸν πάσχοντα. Τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς δὲν εἶναι, οὔτε νέον, οὔτε ξένον, ὑπῆρχε κατὰ τοὺς Ἑλληνας καὶ Εὐρωπαϊοὺς συγγραφεῖς πάτριον τῶν Ἑλλήνων καὶ πατροπαράδοτον, οἵτινες οὐδαμῶς παρανοοῦντες τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τῆς Γυμναστικῆς συνετήρουν μεγαλοπρεπῆ καὶ πολυδάπανα παιδικὰ καὶ ἀνδρικά, εἰς πάσας τὰς πόλεις, γυμναστήρια, ἐν οἷς ἠσκούντο τακτικῶς, οὐς εἶθε καὶ ἡμεῖς καὶ κατὰ τοῦτο νὰ μιμηθῶμεν παρατηροῦντες τοὺς τύπους τῶν ὠραίων σωμάτων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγεννῶντο ὠραιότεροι ἡμῶν, ὡς τινες νομίζουσι, καθότι ἡ φύσις ἦτο, εἶναι καὶ ἔσται ἡ αὐτή· ἀλλὰ τὰ ἔθιμα, τὰ ἤθη καὶ ἐν γένει ὁ τρόπος τοῦ ζῆν μετεβλήθησαν!! Οἱ ἡμέτεροι ἐκεῖνοι πρόγονοι, ὧν τοὺς τύπους τῶν ὠραίων σωμάτων αὐτῶν, θαυμάζομεν ἐπὶ τῶν ἀψύχων μαρμάρων, ἐνθυμούμενοι τὸ σοφὸν ἀπόφθεγμα «πᾶν μέτρον ἄριστον» δὲν

ἐποιοῦντο κακὴν χρῆσιν οὐδενός, δὲν ἐκάθηντο, ὡς ἡμεῖς σήμερον, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐν καφφείοις καὶ καπηλείοις, ἄτινα ὄζουσι δηλητηριωδῶν ἀερίων καὶ ἔνθα ἀναπτύσσεται εὐκόλως τὸ δένδρον τῆς διαβολῆς καὶ κακίας. Ὅποιαν δὲ παιδαγωγικὴν σπουδαιότητα ἀπένεμον εἰς τὴν γυμναστικὴν οἱ προπάτορές μας, μαρτυροῦσι καὶ οἱ πανελλήνιοι ἄγωνες καὶ αἱ ἀποδιδόμεναι τοῖς νικηταῖς τιμαί. Ὁ Ἡρακλῆς εἶναι ὁ τελευταῖος τύπος τῆς σωματικῆς ῥώμης. Οἱ Ἥρωες τῆς Τροίας ἀποτελοῦσι τὴν μετὰβασιν εἰς τοὺς ὑστεροὺς χρόνους, καθ' οὓς ἡ ἀσκήσις ἐπεζήτη, ὡς νῦν, μετὰ τῆς υγείας τὴν συμμετρίαν, εὐκαμψίαν καὶ τὴν δεξιότητα μᾶλλον, ἢ τὴν ῥώμην. Μετὰ τῆς, κακῆς μοίρας, καταπτώσεως τῆς Ἑλλάδος κατέπεσε καὶ ἡ Γυμναστικὴ. Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἐτελεῖτο διὰ τῶν ἵπποδρομιῶν, τῶν ἵπποτικῶν ἀγῶνων καὶ τῆς ὀπλομαχητικῆς· σκοπὸς δὲ τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν ἦτο νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνδρα εὐστροφον, ἀνδρεῖον καὶ δεξιὸν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ἀγγεμάχων ὀπλων. Μετὰ τῶν ἵπποτῶν ἐξηλείφθη σχεδὸν καὶ ἡ ἀσκήσις αὕτη· ἐὰν δὲ ὑπῆρχεν ἔχνος τι Γυμναστικῆς εἰς τὸν λαὸν ἐν τῇ τάξει τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦτο, δὲν περιεσώθη ὑπὸ τοῦ κακῶς ἐννοουμένου πνευματισμοῦ, ὅστις εἰς τοσοῦτον βαθμὸν εἶχε φθάσει, ὥστε νὰ κάμνη τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύωσιν, ὅτι ἡ σωματικὴ ἀνάπτυξις ἀπορροφᾷ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, καθὼς σήμερον πιστεύουσιν οἱ σχολαστικοὶ ὅτι τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς ἀπορροφᾷ τὴν προσοχὴν καὶ ἀγάπην τῶν μαθητῶν περισσότερον τοῦ ἀναγκαίου ἐπὶ βλάβῃ τῆς λοιπῆς αὐτῶν παιδείας· κατὰ τῆς τοιαύτης στρεβλῆς δοξασίας, ὑπῆρξαν τινες, ὡς σήμερον, οἱ ἀξιότιμοι καὶ ἐλλόγιμοι κ. κ. Ἰωάν. Φωκιανὸς καὶ Ν. Πύργος καὶ ἄλλοι, οἵτινες διαμαρτύρονται ἐκ διαλειμμάτων ὡς οὗτοι, ἀλλ' ἡ φωνὴ τῶν ἐπνίγετο ὑπὸ τῶν τότε σχολιαστῶν ὡς τώρα ὑπὸ τῶν σχολαστικῶν. Μέχρις οὐ τὰ πεφωτισμένα ἔθνη αἰσθανθέντα τὴν ἀνάγκην τῆς Γυμναστικῆς, συνέστησαν γυμναστήρια, αὐτὰ δὲ βαθμηδὸν ἐμμήθη καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων νεαρόν ἔθνος, τὸ ὅποῖον συνειδὸς τὸν ἀπὸ μακρῶν αἰῶνων εἰς λήθαργον διατελοῦντα ὑψιστον σκοπὸν τοῦ μαθήματος τούτου, διώρισε πάντας τοὺς εἰδικῶς ἐκπαιδευθέντας καὶ πτυχίον λαβόντας τῆς Γυμναστικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους, ἐξομοιωσαν αὐτὸ πρὸς τὰ ἄλλα μαθήματα κατὰ τὸν βαθμὸν. Ἀφ' οὐ λοιπὸν καλῶς ἐπληροφορήθητε, ἀπαξ διὰ παντὸς ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ὅτι, τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς, παρέχει πλείστας ὕσας ὠφελείας, ἀφορώσας εἰς τὴν υγείαν καὶ τὴν εὐεξίαν

τῶν παιδῶν Σας, ἀφ' οὗ καλῶς ἐνοήσατε ὅτι, τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς εἶναι τὸ μόνον μάθημα τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἀσφαλίσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὴν ὑγείαν καὶ τὴν σωματικὴν διάπλασιν τῶν παιδευομένων τέκνων Σας καὶ ὅτι ὁ γενικὸς σκοπὸς τῆς Γυμναστικῆς εἶναι ἡ βελτίωσις καὶ τελειοποίησις τῶν σωματικῶν δυνάμεων τῶν υἱῶν Σας, ἔχομεν δι' ἐλπίδος πάντες οἱ διδάσκαλοι ὅτι, τοῦ λοιποῦ θέλετε λάβει ὑπὸ σπουδαίᾳ ἐπόψει τιμῶν Ὑμῶν τὰ περὶ τῆς Γυμναστικῆς ὀλίγα ταῦτα καὶ θέλετε προτρέπει τὰ τέκνα Σας νὰ φοιτῶσι τακτικῶς εἰς τὰ μάθημα τοῦτο. Περαιόντες δὲ αὐτὰ καθήκον ἡμῶν ἀπαραίτητον θεωροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ ἀπείρους χάριτας πρὸς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν Ἑμῶν, ἣτις εὐηρεστήθη νὰ ἀποστείλῃ ἡμῖν τὰ κατὰ τὸ δυνατόν κατάλληλα ὄργανα τῆς Γυμναστικῆς δι' ὧν, καταβαλόντες πάντα κόπον καὶ πάσαν προσπάθειαν, ἐδιδάξαμεν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Παιδαγωγικῆς Γυμναστικῆς, ἐρμηνεύοντες συντόμως καὶ σαφῶς πᾶν γύμνασμα, ἐκτελοῦντες αὐτὸ ἡμεῖς πρῶτοι, πρὸς ἐντελῆ κατανόησιν, πάντα τὰ γυμνάσματα, ἅτινα θὰ ἴδῃτε τώρα ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκτελούμενα, καὶ πρὸς τοὺς ἐλλογίμους καθηγητάς μοι κ. κ. Ι. Φωκιανὸν καὶ Ν. Πύργον, ἀνδρας εἰδημονεστάτους περὶ τὰ παιδαγωγικὰ καὶ πρῶτους δόντας ἀφορμὴν περὶ τῆς εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν εἰσαγωγῆς τῆς Γυμναστικῆς, οὐδενὸς κόπου καὶ πόνου φεισθέντας, διὰ τὰς πολλὰς καὶ καλὰς διδασκαλίας καὶ ὁδηγίας, ἃς ἔδωκαν ἡμῖν περὶ τῆς Γυμναστικῆς. Μεγίστης δὲ πνευματικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως πληροῦται ἡ καρδίᾳ ἡμῶν, σεμνυόμενοι μὲ τὴν εὐφρόσυνον ἐλπίδα ὅτι θὰ δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ μικρότητί μας νὰ φανώμεν κατὰ τι χρήσιμοι καὶ διὰ τοῦ ἀναποσπάστου τούτου μαθήματος τῆς Γυμναστικῆς, εἰς τὴν νεολαίαν τῆς περιφήμου καὶ ἱστορικῆς νήσου Κυθέρων, ἣτις, ὡς τυγχάνει γνωστὸν τοῖς ἐπαύτουσι, συνήργησε τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Ἑλλάδος· καθότι ἐὰν δὲν ὑπῆρχον τότε εἰς τὸ ψήφισμα τῆς 9 βουλῆς, αἱ δύο ψῆφοι τῶν κλοκαγαθῶν καὶ φιλοπατριδῶν Κυθηρίων, ἀξιοτίμου κ. Κ. Παναρέτου καὶ μακαρίου Γ. Παναγιωτοπούλου συντελεσάντων ὄχι ὀλίγον καὶ τῶν εὐπαιδύτων εὐπατριδῶν, ἀξιοτίμου κ. Ἀν. Μπαρπαρίγου, ἀοιδίμου Καλούτση καὶ ἐντίμου δικηγόρου Γ. Μόρμωρη, κατανοοῦντος κατὰ βάθος καὶ πλάτος τὰς ἐπιβουλάς καὶ ῥαδιουργίας τῶν ἀργυρωνήτων ὀργάνων τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, εἰς οὐδὲν λογισθέντος τὰ ἑαυτοῦ συμφέροντα, τὰς ἐξορίας, τὰς κακουχίας, δια-

σπείροντος, καὶ ἀντηχοῦντος ἀνὰ τὴν νῆσον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα καὶ συνεννοουμένου μετὰ τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐθνομάρτυρος Ἡλ. Ζερβοῦ περὶ τῆς ἀνωτέρω ἐκλογῆς, ἀφ' οὗ ἡ ἐξουσία μετεχειρίσθη πᾶν ἀθέμιτον, ἵνα ἐξοβελίσῃ τοῦ ἐκλογικοῦ καταλόγου τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος, αἱ παρὰ τοῦ ἀρμοστοῦ Οὐάρδου προταθεῖσαι μεταρρυθμίσεις δὲν θὰ ἀπερρίπτοντο καὶ τὸ περὶ τῆς ἐνώσεως ζήτημα τῆς Ἑπτανήσου θὰ ἐματαιοῦτο οἰκτρῶς· ὥστε «ἄξιον πᾶσιν ἀνθρώποις κἀκείνων μεμνησθαι, ὑμνοῦντας μὲν ἐν ταῖς ὡδαῖς, λέγοντας δ' ἐν ταῖς τῶν ἀγαθῶν γνώμαις, τιμῶντας δ' ἐν τοῖς τῶν θετνωτῶν ἔργοις τοὺς ζῶντας», Εἴθε λοιπόν, Κύριοι, ὅπως καὶ τὰ τέκνα Σας τὰ ἀναβαπτιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐπαξίων τοῦ ἐπαγγέλματος των κ. κ. Ι. Κασιμάτου σχολάρχου, Γεωρ. Μάρμαρη καθηγητοῦ καὶ Παν. Καραβουσάνου, ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ θύραθεν παιδείᾳ καὶ ἐπιμελελημένη ἀγωγῇ, ὧν μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε ἦλθεν οὔτε ἔξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει, κληρονομήσωσι τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα ἐκείνων καὶ κατασταθῶσι τὸ φῶς τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ἐλπίς τῆς πατρίδος, ἣτις προσδοκᾷ τὸ μεγαλεῖον Αὐτῆς παρ' αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦντες δὲ καὶ πάλιν τῇ σεβαστῇ Κυβερνήσει, τῇ συνειδίᾳ ὅτι, «οὐκ ἔσθ' ὑγείας κρεῖττον οὐδὲν ἐν βίῳ, ὅτι, «ὑγεία καὶ νοῦς ἔσθλα τῷ βίῳ δύο» καὶ ὅτι κατὰ τὸν Πλούταρχον «ἡ ὑγεία ἡδυσμαθειότατον καὶ προσηέστατον» διὰ τὰ καλὰ τὰ ὁποῖα πατρικῶς μᾶς χορηγεῖ, ἃς ὑψώσωμεν χεῖρας ἰκέτιδας πρὸς τὸν ὕψιστον ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος τοῦ Σεβαστοῦ Βασιλέως Ἑμῶν, ἀναβοῶντες ἐκ καρδίας

Ζήτω ὁ Βασιλεὺς Ἑμῶν

Ζήτω τὸ πανένδοξον ἑλληνικὸν ἔθνος.

Τελευτῶντες δὲ καὶ στρέφοντες τὸν λόγον καὶ πάλιν πρὸς ὑμᾶς, ὧ φίλτατοι μαθηταί, ἐφιστῶμεν πολὺ τὴν προσοχὴν Σας εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν δοθησομένων προαγγελτικῶν καὶ ἐκτελεστικῶν παραγγελλμάτων τῶν γυμνασμάτων, ἵνα φανῆτε ἀντάξιον τῶν προσδοκιῶν τῆς πολυπληθοῦς σεβαστῆς ὁμηγύρεως, ἣτις ἐτίμησεν Ἑμᾶς διὰ τῆς παρουσίας της.

Σημείωσις· ὁ λόγος οὗτος ἀπεστοματίσθη καὶ μετ' ἀναλόγου ὕψους τῷ μαθήματι ἀνεπτύχθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Θ. Γορδοβανᾶ.

ΟΙ ΔΙΑΤΤΟΝΤΕΣ ΑΣΤΕΡΕΣ.

Ἐν τῇ γαλλικῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ὁ διακεκριμένος Γάλλος ἐπιστήμων Henri de Parville δίδει τὰς ἐπομένους ἐξηγήσεις περὶ τῶν διασχισάντων τὸν οὐρανὸν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 15)20 τρέχοντος διαττόντων ἀστέρων.

Τὴν 27 Νοεμβρίου 1872, καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάχιστα προσεδόκατο τοιοῦτόν τι, ὁ οὐρανὸς ἐφάνη αἴφνης διασχιζόμενος ὑπὸ μεγάλου ἀριθμοῦ διαττόντων ἀστέρων. Οὐδεὶς ἀστρονόμος εὕρισκετο εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ· πρῶτος ἐτηλεγράφησε τὴν εἴδησιν εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον τῶν Παρισίων ὁ κ. Λεσπιὼ ἐκ Βορδώ. Ἐπὶ πολλὰς ὥρας ὁ οὐρανὸς ἦν ἀληθὲς πυροτέχνημα. Τὸ φαινόμενον ἦτο πρὸ πάντων ὁρατὸν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ· ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Μονναλιέρι, ὑπελόγισαν ἐν διαστήματι ὀλιγωτέρῳ τῶν ἑπτὰ ὥρῶν 40,000 διάττοντας ἀστέρας. Πόθεν προήρχετο ἢ ὅπως ἀπροσδόκητος βροχὴ αὐτῶν τῶν ἀστέρων;

Εἶναι λίαν γνωστὸν ὅτι ἡ γῆ διατρέχει σμήνος ἀστεροειδῶν τὴν 13 Αὐγούστου καὶ τὴν τρίτην Νοεμβρίου, ἀλλὰ τὴν 27 Νοεμβρίου; Τὸ 1873 οἱ πάντες προσεῖχον καὶ ἀνυπομόνως ἀνέμενον τὴν ἐσπέραν καὶ τὴν νύκτα τῆς 27 Νοεμβρίου. Ὁ οὐρανὸς ἔμεινε ἐντελῶς μελανός, πρὸς μεγάλην ἀπογοήτευσιν τῶν περιέργων. Ἡ αὐτὴ προσδοκία, ἡ αὐτὴ ἀπογοήτευσίς κατὰ τὸ 1874, ἔκτοτε δὲ οἱ ἀστρονόμοι ἀπώλεσαν μάτην τὸν καιρὸν αὐτῶν. Οὐχ ἤττον ἐνησχολήθησαν εἰς τὴν ἐξηγήσιν τοῦ παραδόξου φαινομένου τοῦ 1872. Ἀπὸ δεκαπενταετίας συμφωνοῦσιν εἰς τὴν γνώμην, ὅτι οἱ διάττοντες ἀστέρες εἰσὶ λείψανα κομητῶν· εἰσὶ τεμάχια, τὰ ὁποῖα οἱ πλανῆται οὗτοι καταλείπουσι κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν καὶ τὰ ὁποῖα ὁ ἡμέτερος πλανῆτης ἀρπάζει, ὅταν φθάνωσι εἰς τὴν ἀκτῖνα τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Ἡ γῆ ἐλκύει αὐτοὺς καὶ πίπτουσι ἐπὶ τῆς σφαίρας ἡμῶν διασχίζοντες τὴν ἀτμόσφαιραν. Πράγματι ἠδυνήθησαν ἤδη οἱ ἀστρονόμοι νὰ παρατηρήσωσι σμήνη τινὰ ἀστέρων εἰς τὴν διάβασιν ἀκριβῶς καθωρισμένων περιοδικῶν κομητῶν. Οὕτω τὸ 1872, κατὰ τὰς ἐφημερίδας τοῦ κ. Χίνδ, ὁ κομήτης τοῦ Βιέλα, τὸν ὁποῖον πρό τινας χρόνους εἶχον χάσει ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἔδει νὰ μεταβῆ εἰς τὸ περιήλιον ἀκριβῶς περὶ τὸ τέλος τοῦ Νοεμβρίου. Δὲν εἶδον κομήτην ἀλλὰ πλημμύραν ἀστέρων. Συνεπέρανον ἐκ

τούτου, ὅτι, πιθανῶς ὁ κομήτης ἐθραύσθη καὶ ὅτι συνηντήσαμεν τὰ λείψανα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν μορφήν διαττόντων ἀστέρων. Εὐχερέστερον δὲ ἢ ὅτε ὁ κ. Πόνζων, διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπεῖου τοῦ Μαδρὰς, προειδοποιηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀστεροσκοπειῶν τῆς Εὐρώπης, εὔρεν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ ὑποδειχθέν σημεῖον, ὑπόλοιπόν τι κομήτου, ὁ κ. Ὀπόλζερ ἐκ Βιέννης, ἐβεβαίωσε, ὅτι τὰ στοιχεῖα τοῦ μεγάλου τούτου κομητικῆς τεμαχίου, ἦσαν σχεδὸν ὁμοιόμορφα πρὸς τὰ τοῦ κομήτου τοῦ Βιέλα. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀπέβη κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἰσχυρότερα, καθ' ὅσον δὲν ἐπανεῖδον πλέον τὴν πλημμύραν τῶν ἀστέρων τῆς 27 Νοεμβρίου τὰ ἐπόμενα ἔτη, ὡς ἔδει νὰ συμβῆ, ἀφοῦ ὁ κομήτης δὲν ἐπανήρχετο παρ' ἡμῖν, ἢ περίπου κατὰ δωδεκαετίαν.

Ἐπῆρχεν ἀκόμη ἄλλος πιθανώτατος λόγος, ὅπως πιστευθῆ ἢ διὰ λυσις τοῦ κομήτου εἰς διάττοντας ἀστέρας, αὐτὴ ἢ περιέργος ἱστορία τῶν μεταμορφώσεων τοῦ κομήτου τοῦ Βιέλα. Ὁ ἰδιότροπος οὗτος ἀστήρ ἀνεκαλύφθη τὴν 27 Φεβρουαρίου 1826 ἐν Ἰωάνισβερ ὑπὸ τοῦ αὐστριακοῦ πλοιάρχου Βιέλα καὶ δέκα μετὰ ταῦτα ἡμέρας ἐν Μασσαλίᾳ ὑπὸ τοῦ Γαμβάρ. Ὁ ἀστρονόμος τῆς Μασσαλίας δὲν ἐδυσκολεύθη ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ κομήτης οὗτος ἐπλησίασεν ἤδη ἡμᾶς κατὰ τὸ 1805 καὶ κατὰ τὸ 1772. Ὁ Δαμοαζῶ δὲν ὀπισθοδρόμησε πρὸ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν διαταράξεων, ἄς ἔδει νὰ ὑποστῇ ὁ ἀστήρ ἐκ τῶν πλανητῶν τοῦ ἡλιακοῦ ἡμῶν συστήματος καὶ ἀνήγγειλεν, ὅτι τὴν 29 Ὀκτωβρίου 1832 ὁ κομήτης ἤθελε διέλθει σχεδὸν ἐγγὺς τοῦ σημείου, ἐφ' οὗ ἡ γῆ αὐτὴ εὕρισκεται τὴν 30 Νοεμβρίου, ἤτοι εἰς 7,000 περίπου λεύγας. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κατὰ τὸ 1805 παρατηρήσεις τοῦ Ὀλδερς ἐπροδιώριζον 8,000 λευγῶν εἰς τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἀστέρος, ἠδύνατο νὰ φοβηθῶσι σύρραξιν τινα ἢ τρομερὰν σύγκρουσιν. Οὕτω μεγάλη συγκίνησις παρὰ τοῖς Παρισίνοις τοῦ 1830· ἐπρόκειτο περὶ τοῦ τέλους τοῦ Κόσμου! Ἄνωφελὲς νὰ εἴπωμεν μετὰ πόσης ἀγωνίας ἀνέμενον τὴν περίφημον ἡμέραν τῆς 30 Νοεμβρίου.

Τὴν 1 Δεκεμβρίου τὸ πᾶν ἦτο ἡρεμον, ἡ γῆ ἐστρέφετο ἀκόμη, οἱ πάντες δὲ ἦγον σχολήν. Ὁ Δαμοαζῶ δὲν ἐπλανήθη, ὅσον ἠδύνατό τις νὰ νομίσῃ. Ὁ κομήτης, κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν ἡμέραν, ἐπλησίασεν εἰς τὴν ἐλάχιστην ἀπὸ τῆς Γῆς ἀπόστασίν του, μετὰ περιτροπὴν 2, 412 ἡμερῶν ἢ 83 ἐτῶν καὶ 83 δεκάτων· πολὺ ἀπώτερον ἡμῶν ἢ ὅσον ἐνόμισεν ὁ Δαμοαζῶ. Ὁ περίφημος ἀστρονόμος δὲν ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ὅτι ὑπῆρχε πλανῆτης τις, ὁ περίφη-

μος πλανήτης Λεβερριέ, ὅστις ἐπενήργει ἐπὶ τοῦ κομήτου καὶ ἐκράτει αὐτὸν πολὺ μακρὰν τῆς Γῆς. Ὁ σώσας ἡμᾶς εἶναι ὁ Ποσειδῶν.

Ὁ κομήτης, πιστὸς εἰς τὴν ὀρισμένην συνάντησιν, ἐπανῆλθε τὸ 1847, ἀλλ' ἐδιχοτομήθη εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀστρονόμων τὴν προηγουμένην εἰς μόνος ὑπῆρχεν ἀστήρ, τὴν ἐπομένην ὑπῆρχον δύο. Τὸ 1852, ὁ πατήρ Σέκκης παρετήρησεν, ὅτι οἱ δύο πυρῆνες διεχωρίσθησαν καὶ ἔπλεον ἐν τῷ στερεώματι εἰς 500,000 λευγῶν ἀπόστασιν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου. Ὁ παλαιὸς κομήτης ἐξηρθρώθη καὶ ἤρχισε νὰ μεταβάλληται εἰς τεμάχια. Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν εἶναι μοναδική. Κατὰ τὰ Σινικὰ Χρονικά, παρετηρήθησαν ἄλλοτε κομήται συνεζευγμένοι βαδίζοντες ἐκ συμφώνου, οἵτινες ἐφαίνοντο καταγόμενοι ἐκ μεγάλου κομήτου, παρατηρηθέντος κατὰ τὸ 896. Ὁ Κέπλερος εἶδε κομήτην διηρημένον εἰς δύο κατὰ τὸ 1618. Ὁ Ἑλβέτιος σημειοὶ ὠσαύτως πολλαπλοὺς πυρῆνας προερχομένους ἐκ κομήτου ἐν ἀποσυνθέσει. Καὶ κατὰ τὸ 1884 ἔσχομεν τοιοῦτον παράδειγμα. Οἱ κομήται συντριβονται, τὰ δὲ τεμάχια διασπείρονται εἰς μακροὺς κρίκους κατὰ μῆκος τῆς παραβολικῆς γραμμῆς.

Ἡ ἡμέρα τῆς 27 Νοεμβρίου παρεῖχεν ἐξαιρετικὸν τοῖς ἀστρονόμοις ἐνδιαφέρον. Ἦτο ἡ ἐπάνοδος τοῦ κομήτου Βιέλα-Γαμβάρ. Θὰ ἐπανεβλέπομεν αὐτὸν ἀκόμη μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ τεμαχίων, ἢ ὀριστικῶς συντετριμμένον καὶ διεσπαρμένον; Θὰ παρουσιαζέτο ἡμῖν ὅπως κατὰ τὸ 1872 ὑπὸ τὴν μορφήν βροχῆς διαττόντων ἀστέρων; Τὸ ζήτημα σήμερον ἐλύθη. Κατὰ τὴν ἀγγελθεῖσαν ἡμέραν τὰ λαμπρὰ μετέωρα κατέκλυσαν τὸν οὐρανόν. Κατὰ χιλιάδας ὑπελογίσθησαν καθ' ἐκάστην ὥραν τῆς νυκτός· ἐν τῇ μεσημβρίᾳ, ἔνθα ὁ καιρὸς ἦν κατάλληλος, τὸ φαινόμενον παρέστησεν ἕκτακτον λαμπρότητα. Ὑπολογίζουσιν εἰς πλείονας τῶν ἑκατοντακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν τῶν διαττόντων ἀστέρων, οὓς ἠδυνήθησαν νὰ σημειώσωσι. Τὴν 27, 28 καὶ 29 Νοεμβρίου οἱ ἀστέρες ἐπλήθυνον ἐν τῷ στερεώματι. Ἐφαίνοντο δεχόμενοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον τὰς ἀκτῖνας αὐτῶν ἐκ γειτνιακοῦ ἀστερισμοῦ τῆς Ἀνδρομέδας.

Κυριολεκτικῶς ἐβομβαρδοβολίσθημεν ὑπὸ τῶν τεμαχίων τοῦ κομήτου τοῦ Βιέλα. Οὕτω δὲ θὰ συμβῆ κατὰ πάσαν 27 καὶ 29 Νοεμβρίου ἐκάστης δεκατριετίας, μέχρις οὗ ἡ προμήθεια τῶν διεσπαρμένων κομητικῶν τεμαχίων ἐξαντληθῆ.

(Ἐκ τῆς Ὠρας).

ΠΕΡΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

(Συνέχ. γδ. φυλ. 6. σ. 825).

Ἐλέγομεν ὅτι ὁ κανὼν πολλαπλασιασμοῦ κλάσματος ἐπὶ κλάσμα ἀνάγεται μᾶλλον εἰς τὴν διαίρεσιν· ὁ κανὼν οὗτος ἀρμόζει εἰς τοῦτο τὸ πρόβλημα «ὁ εἰς πῆχυς τιμᾶται $\frac{3}{4}$ τῆς δραχμῆς, τὰ $\frac{5}{8}$ τοῦ πῆχως πόσον τιμῶνται;» Ἐνταῦθα ἐὰν πολλαπλασιάσωμεν ἀριθμητὴν ἐπ' ἀριθμητὴν καὶ παρανομαστὴν ἐπὶ παρανομαστὴν, εἰμεθα ἐν ἀληθείᾳ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν παρανομαστῶν εἶναι φαινομενικός, διότι ὁ ἀριθμὸς 8 ἐφ' ὃν πολλαπλασιάζεται ὁ παρανομαστής τοῦ $\frac{3}{4}$ δὲν εἶναι ὁ παρανομαστής τοῦ $\frac{5}{8}$, ἀλλ' ὁ ἀριθμητὴς τοῦ $\frac{8}{8}$ τοῦ ἐνὸς δηλαδὴ πῆχως τραπέντος εἰς ὄγδοα πρὸς εὔρεσιν τῆς τιμῆς τῆς μονάδος. Ἴνα ἐννοήσωμεν καλλίτερον τὸ πρᾶγμα, ἄς λύσωμεν τὸ ἀνωτέρω πρόβλημα οὐχὶ διὰ τοῦ κανόνος, ἀλλὰ διὰ τῆς σκέψεως. Εἰς πᾶν πρόβλημα πρέπει κατὰ πρῶτον νὰ γνωρίζωμεν τί ζητοῦμεν· εἰς τὸ ἀνωτέρω πρόβλημα ζητοῦμεν πόσον τιμῶνται τὰ $\frac{5}{8}$ τοῦ πῆχως· διὰ νὰ εὔρωμεν τοῦτο πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν τιμὴν τοῦ $\frac{1}{8}$ τοῦ πῆχως· τὰ $\frac{8}{8}$ τοῦ πῆχως τιμῶνται $\frac{3}{4}$ τῆς δραχμῆς, τὸ $\frac{1}{8}$ τοῦ πῆχως θὰ τιμᾶται τὸ ὄγδοον τῶν $\frac{3}{4}$ (ὀκτώ φοράς ὀλιγώτερον) γράφομεν τοῦτο· τὸ $\frac{3}{8 \times 1}$ δρ. τόσον τιμᾶται τὸ $\frac{1}{8}$, τὰ $\frac{5}{8}$ τιμῶνται, ἴσκις τὸ ὄγδοον τῶν $\frac{3}{4}$ τῆς δραχ. $\frac{5 \times 3}{8 \times 1}$ δραχ. πρὸς εὔρεσιν λοιπὸν τῆς τιμῆς τῆς μονάδος πολλαπλασιάσαντες τὸν παρανομαστὴν τοῦ $\frac{3}{4}$ διὰ τοῦ ἀριθμητοῦ τοῦ $\frac{8}{8}$ διηρέσαμεν τὸ κλάσμα $\frac{3}{4}$, ἔπειτα δὲ πρὸς εὔρεσιν τῆς τιμῆς τῶν $\frac{5}{8}$ τοῦ πῆχως ἐπολλαπλασιάσαμεν. Εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν κλασμάτων ἀπαντᾷ κανὼν ὁμοίος μὲ τὸν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καθ' ὅλα. Κατὰ τοῦτον διαιρεῖται κλάσμα διὰ κλάσματος ἐὰν ἀντιστρέψωμεν τοὺς ὅρους τοῦ διαιρέτου καὶ πολλαπλασιάσωμεν ἀριθμητὴν ἐπὶ ἀριθμητὴν κλ. καὶ οὗτος ὁ κανὼν δὲν ἀληθεύει, εἰδὲ μὴ σὰς δίδω τὸ δικαίωμα νὰ ἀντιστρέψητε ὄχι μόνον τοῦ διαιρέτου τοὺς ὅρους, ἀλλὰ καὶ τοῦ διαιρετέου, ἂν θέλετε, καὶ νὰ εὔρητε ἀληθῆ λύσιν εἰς τὸ ἐξῆς πρόβλημα· « $\frac{8}{8}$ πῆχως τιμῶνται $\frac{3}{4}$ δραχμῆς, τὸ $\frac{1}{8}$ πόσον τιμᾶται;» Κατὰ τὸν κανόνα σας θὰ εὔρωμεν τιμὴν διὰ τὸ $\frac{1}{8}$ πολὺ ἀνωτέραν τῆς τιμῆς τοῦ ὅλου πῆχως.

Σὰς ἐρωτῶμεν ἤδη ἔχει δίκαιον ὁ μαθητὴς νὰ τρομάξῃ πρὸ τῶν

κλασμάτων και να κατατρίβη πλείονα χρόνον εις τὰ κλάσματα, χωρίς να μάθη τι σαφές και βέβαιον; Πολλαπλασιασμόν και διαίρεσιν κλασμάτων μανθάνουσιν οι μαθηταί εις τέσσαρα ή πέντε τὸ πολὺ μαθήματα, εάν διδαχθῶσιν να σκέπτονται και εάν μάθωσι τύπους τινὰς συμπεφωνημένους πρὸς παράστασιν τῆς σκέψεώς των.

(Ἀκολουθεῖ)

Χρ. ΠΑΠΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

ΤΟ ΑΡΙΘΜΕΙΝ ΕΝ ΤΗ ΤΡΙΤΗ ΤΑΞΕΙ.

(Ἐκ τοῦ *Rein*).

(Συνέχεια ἴδε φύλλον 8ον σελ. 384).

3. Στάδιον.

1. Συμπαράθεσατε τοὺς τρόπους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐσχηματίσαμεν ἐκάστην σειράν.

$$\begin{aligned} \alpha) \quad & 14 \times 1 = 14 + 0 = 14 \\ & 14 \times 1 = (7 \times 2) \times 1 = 14 \\ & 14 \times 1 = (10 + 4) \times 1 = 14 \\ & 14 \times 1 = (15 - 1) \times 1 = 14 \\ & 14 \times 1 = (12 + 2) \times 1 = 14 \\ & 14 \times 1 = (13 + 1) \times 1 = 14 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \beta) \quad & 14 \times 2 = 14 + 14 = 28 \\ & 14 \times 2 = (7 \times 2) \times 2 = 28 \\ & 14 \times 2 = (10 + 4) \times 2 = 28 \\ & 14 \times 2 = (15 - 1) \times 2 = 28 \\ & 14 \times 2 = (12 + 2) \times 2 = 28 \\ & 14 \times 2 = (13 + 1) \times 2 = 28 \end{aligned}$$

κτλ.

2. Συμπαράθεσατε τὰς σειρὰς τῶν δεκατέσσαρα και δεκαπέντε και συγκρίνατε τὸ γινόμενον.

$$\alpha) \quad 14 \times 1 = 14 \text{ και } 15 \times 1 = 15$$

Τὸ γινόμενον τοῦ 14×1 εἶναι κατὰ 1 μικρότερον τοῦ γινομένου τοῦ 15×1 ἢ τὸ γινόμενον τοῦ 15×1 εἶναι κατὰ 1 μεγαλειότερον τοῦ γινομένου τοῦ 14×1 .

$$\beta) \quad 14 \times 2 = 28 \text{ και } 15 \times 2 = 30$$

Τὸ γινόμενον τοῦ 14×2 εἶναι κατὰ $1 \times 2 = 2$ μικρότερον τοῦ γινομένου τοῦ 15×2 κτλ.

4. Στάδιον.

α) Διαδρομὴ τῆς σειρᾶς τῶν δεκατέσσαρα!

$$14 \times 1 = 14$$

$$14 \times 2 = 28$$

$$14 \times 3 = 42$$

$$14 \times 4 = 56$$

κτλ.

β) Διαδρομὴ τῆς σειρᾶς μεταβαλλομένων τῶν παραγόντων.

$$1 \times 14 = 14$$

$$2 \times 14 = 28$$

$$3 \times 14 = 42$$

$$4 \times 14 = 56$$

κτλ.

γ) Ὀνομάσατε μόνον τὰ γινόμενα τῆς σειρᾶς!

14, 28, 44, 56 κτλ.

δ) Λέγετε πρῶτον τὰ γινόμενα και ἔπειτα τοὺς παράγοντας.

$$14 = 14 \times 1$$

$$28 = 14 \times 2$$

$$42 = 14 \times 3$$

$$54 = 14 \times 4$$

κτλ.

Διαδρομὴ τῶν σειρῶν, ἐμπρὸς και ὀπίσω προφορικῶς και γραπτῶς.

5. Στάδιον.

- α) Προβλήματα ἐκτὸς τῆς σειρᾶς.
 β) Ἐξακολούθησις τῆς σειρᾶς μέχρι 14×20 .
 γ) Πολλαπλασιασμοὶ τοῦ 14 μετὰ καθαρῶν δεκάδων.
 δ) Πολλαπλασιασμοὶ τοῦ 14 μετὰ μικτῶν δεκάδων π. χ.

$$14 \times 28 = 14 \times (20 + 8) = 14 \times 20 + 14 \times 8$$

$$\eta \quad 14 \times 28 = 14 \times (30 - 2) = 14 \times 30 - 14 \times 2$$

$$\eta \quad 14 \times 28 = 14 \times 7 \times 4 = 98 \times 4$$

ε) Διάφοροι διατάξεις τῶν παραγόντων τῆς σειρᾶς τῶν δεκατέσσα-
 ρα, εὔρεσις τῶν γινομένων.

αα) Ἀνάλυσις τοῦ 14 εἰς 7×2 .

$$14 \times 1 = (7 \times 2) \times 1 = 7 \times (2 \times 1) = 7 \times 2 = 14$$

$$14 \times 2 = (7 \times 2) \times 2 = 7 \times (2 \times 2) = 7 \times 4 = 28$$

$$14 \times 3 = (7 \times 2) \times 3 = 7 \times (2 \times 3) = 7 \times 6 = 42$$

$$14 \times 4 = (7 \times 2) \times 4 = 7 \times (2 \times 4) = 7 \times 8 = 56$$

$$14 \times 5 = (7 \times 2) \times 5 = 7 \times (2 \times 5) = 7 \times 10 = 70$$

$$14 \times 6 = (7 \times 2) \times 6 = 7 \times (2 \times 6) = 7 \times 12 = 84$$

$$14 \times 7 = (7 \times 2) \times 7 = 7 \times (2 \times 7) = 7 \times 14 = 98$$

$$14 \times 8 = (7 \times 2) \times 8 = 7 \times (2 \times 8) = 7 \times 16 = 112$$

$$14 \times 9 = (7 \times 2) \times 9 = 7 \times (2 \times 9) = 7 \times 18 = 126$$

$$14 \times 10 = (7 \times 2) \times 10 = 7 \times (2 \times 10) = 7 \times 20 = 142$$

ββ) Ἀνάλυσις τοῦ 14 εἰς 7×2 .

$$14 \times 1 = (7 \times 2) \times 1 = (7 \times 1) \times 2 = 7 \times 2 = 14$$

$$14 \times 2 = (7 \times 2) \times 2 = (7 \times 2) \times 2 = 14 \times 2 = 28$$

$$14 \times 3 = (7 \times 2) \times 3 = (7 \times 3) \times 2 = 21 \times 2 = 42$$

$$14 \times 4 = (7 \times 2) \times 4 = (7 \times 4) \times 2 = 28 \times 2 = 56$$

$$14 \times 5 = (7 \times 2) \times 5 = (7 \times 5) \times 2 = 35 \times 2 = 70$$

$$14 \times 6 = (7 \times 2) \times 6 = (7 \times 6) \times 2 = 42 \times 2 = 84$$

$$14 \times 7 = (7 \times 2) \times 7 = (7 \times 7) \times 2 = 49 \times 2 = 98$$

$$14 \times 8 = (7 \times 2) \times 8 = (7 \times 8) \times 2 = 56 \times 2 = 112$$

$$14 \times 9 = (7 \times 2) \times 9 = (7 \times 9) \times 2 = 63 \times 2 = 126$$

$$14 \times 10 = (7 \times 2) \times 10 = (7 \times 10) \times 2 = 70 \times 2 = 140$$

γγ) Ἀνάλυσις ἀμφοτέρων τῶν παραγόντων.

$$14 \times 4 = (7 \times 2) \times (2 \times 2)$$

$$= 7 \times (2 \times 2 \times 2) = 7 \times 8 = 56$$

$$= (7 \times 2) \times (2 \times 2) = 14 \times 4 = 56$$

$$= (7 \times 2 \times 2) \times 2 = 28 \times 2 = 56$$

$$14 \times 6 = (7 \times 2) \times (2 \times 3)$$

$$= 7 \times (2 \times 2 \times 2) = 7 \times 12 = 84$$

$$= (7 \times 2) \times (2 \times 3) = 14 \times 6 = 84$$

$$= (7 \times 2 \times 2) \times 3 = 28 \times 3 = 84$$

$$= (7 \times 3) \times (2 \times 2) = 21 \times 4 = 84$$

$$= (7 \times 3 \times 2) \times 2 = 42 \times 2 = 84$$

$$14 \times 8 = (7 \times 2) \times (2 \times 2 \times 2)$$

$$= 7 \times (2 \times 2 \times 2 \times 2) = 7 \times 16 = 112$$

$$= (7 \times 2) \times (2 \times 2 \times 2) = 14 \times 8 = 112$$

$$= (7 \times 2 \times 2) \times (2 \times 2) = 28 \times 4 = 112$$

$$= (7 \times 2 \times 2 \times 2) \times 2 = 56 \times 2 = 112$$

$$14 \times 9 = (7 \times 2) \times (3 \times 3)$$

$$= 7 \times (2 \times 3 \times 3) = 7 \times 18 = 126$$

$$= (7 \times 2) \times (3 \times 3) = 14 \times 9 = 126$$

$$= (7 \times 2 \times 3) \times 3 = 42 \times 3 = 126$$

$$= (7 \times 3) \times (2 \times 3) = 21 \times 6 = 126$$

$$= 7 \times 3 \times 3 \times 2 = 63 \times 2 = 126$$

$$14 \times 10 = (7 \times 2) \times (2 \times 5)$$

$$= 7 \times (2 \times 2 \times 5) = 7 \times 20 = 140$$

$$= (7 \times 2) \times (2 \times 5) = 14 \times 10 = 140$$

$$= (7 \times 2 \times 2) \times 5 = 28 \times 5 = 140$$

$$= (7 \times 5) \times (2 \times 2) = 35 \times 4 = 140$$

$$= (7 \times 5 \times 2) \times 2 = 70 \times 2 = 140$$

ζ) Λύσις προβλημάτων προσθέσεως και ἀφαιρέσεως διὰ τῆς σειρᾶς
 τῶν δεκατέσσαρα π. χ.

$$56 + 84 = 14 \times (4 + 3) = 14 \times 10 = 140$$

$$126 - 84 = 14 \times (9 - 3) = 14 \times 6 = 84$$

η) Προβλήματα.

Β. Διαίρεσις.

(Κατὰ τὰς δύο μορφάς).

Ὡς σκοπὸς τιθέσθω πρόβλημα, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς σειρᾶς τοῦ δεκατέσσαρα δύναται ν' ἀναλυθῆ.

2. Στάδιον.

α) $14 : 14 = 1$ διότι $14 \times 1 = 14$
 $28 : 14 = 2$ » $14 \times 2 = 28$
 $42 : 14 = 3$ » $14 \times 3 = 42$
 κτλ.

β) $14 : 14 = 1$ διότι $1 \times 14 = 14$
 $28 : 14 = 2$ » $2 \times 14 = 28$
 $42 : 14 = 3$ » $3 \times 14 = 42$
 κτλ.

αα) $\frac{1}{14}$ τοῦ $14 = 1$
 $\frac{2}{14}$ τοῦ $14 = 1 \times 2 = 2$
 $\frac{3}{14}$ τοῦ $14 = 1 \times 3 = 3$
 κτλ.

ββ) $\frac{1}{14}$ τοῦ $28 = 2$
 $\frac{2}{14}$ τοῦ $28 = 2 \times 2 = 4$
 $\frac{3}{14}$ τοῦ $28 = 2 \times 3 = 6$
 κτλ.

3. Στάδιον.

α) $14 : 14 = 1$ καὶ $14 : 1 = 14$
 $28 : 14 = 2$ καὶ $28 : 2 = 14$
 $42 : 14 = 3$ καὶ $42 : 3 = 14$
 κτλ.

β) $14 : 14 = 1$ καὶ $14 = 14 \times 1$
 $28 : 14 = 2$ καὶ $28 = 14 \times 2$
 $42 : 14 = 3$ καὶ $42 = 14 \times 3$
 κτλ.

γ) $14 : 14 = 1$ καὶ $1 = \frac{1}{14}$ τοῦ 14
 $28 : 14 = 2$ καὶ $2 = \frac{2}{14}$ τοῦ 28
 $42 : 14 = 3$ καὶ $3 = \frac{3}{14}$ τοῦ 42

δ) $14 : 14 = 1$ καὶ $14 : 7 = 2$
 $28 : 14 = 2$ καὶ $28 : 7 = 4$
 $42 : 14 = 3$ καὶ $42 : 7 = 6$
 κτλ.

ε) $14 : 14 = 1 = 14 : (7 \times 2) = \frac{14 : 7}{2} = \frac{2}{2} = 1$
 $28 : 14 = 2 = 28 : (7 \times 2) = \frac{28 : 7}{2} = \frac{4}{2} = 2$
 $42 : 14 = 3 = 42 : (7 \times 2) = \frac{42 : 7}{2} = \frac{6}{2} = 3$
 κτλ.

4. Στάδιον.

Διαδρομὴ (καὶ γραφὴ) τῶν σειρῶν.

α) $14 : 14$	β) $\frac{1}{14}$ τοῦ 14
$28 : 14$	$\frac{1}{14}$ τοῦ 28
$42 : 14$	$\frac{1}{14}$ τοῦ 42
κτλ.	κτλ.

γ) $\frac{1}{14}$ τοῦ 98	δ) $14 : 1$
$\frac{2}{14}$ τοῦ 98	$28 : 2$
μέχρι	$42 : 3$
$\frac{14}{14}$ τοῦ 98	κτλ.

ε) $\frac{1}{2}$ τοῦ 28
 $\frac{1}{3}$ τοῦ 42
 κτλ.

ζ) $14 : 14 = 14 : (7 \times 2)$ ἢ $\frac{14 : 7}{2}$
 $28 : 14 = 28 : (7 \times 2)$ ἢ $\frac{28 : 7}{2}$
 $42 : 14 = 42 : (7 \times 2)$ ἢ $\frac{42 : 7}{2}$
 κτλ.

5. Στάδιον.

- α) Προβλήματα ἐκτὸς τῆς σειρᾶς.
 β) Διαιρέσεις, τῆς ὁποίας ὁ διαιρετέος ἀναλύεται εἰς προσθετέους.

$$\text{π. χ. } 154 : 14 = \frac{140+14}{14} = 10+1=11$$

$$184 : 14 = \frac{140+42+2}{14} = 10+3 \text{ ὑπόλοιπον } 2$$

$$136 : 9 = \frac{126+9+1}{9} = 14+1 \text{ ὑπόλοιπον } 1$$

- γ) Διαιρέσεις τῆς ὁποίας ὁ διαιρετέος ἀναλύεται εἰς παράγοντας.

$$\text{π. χ. } 420 : 14 = \frac{42 \times 10}{14} = 3 \times 10 = 30$$

- δ) Διαιρέσεις τῆς ὁποίας ὁ διαιρέτης εἶναι εἰς παράγων τοῦ 14.

$$\text{π. χ. } 126 : 7 = \frac{126}{14} \times 2 = 9 \times 2 = 18$$

$$98 : 2 = \frac{48}{14} \times 7 = 7 \times 7 = 49$$

- ε) Σύνδεσις τῆς σειρᾶς τῶν δεκατέσσαρα μετ' ἄλλων σειρῶν.
 Σύνθετα προβλήματα.
 ζ) Προβλήματα διάφορα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ.

Κ Ρ Ι Σ Ε Ι Σ

ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἀξιότιμε κύριε Βρατσάρε !

Ἐλαβον τὴν τιμὴν, ἵνα γνωρίσω ὑμᾶς ἐκ τοῦ πλησίον κατὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον τῆς πρὸ 5 ἡμερῶν ληξιάσης πρὸς ἄσκησιν μαθητείας μου. Ἦκροάσθην ἀνελλιπῶς τὴν ὑμετέραν πλήρη ζωῆς καὶ ὠφελείας

διδασκαλίαν τῆς νέας μεθόδου. Ἐγνώρισα κάλλιστα καὶ εἶδον τὰς ἐπιθεωρητικὰς ἐκθέσεις σας, ὁποίας ἀγαθὰς, ἀλλὰ καὶ δικαίας συνάμα διαθέσεις ἔχετε ὑπὲρ τῶν παλαιῶν δημοδιδασκάλων. Ἐκ τῆς διδακτορικῆς σας ἔδρας ἤκουσα ὑμᾶς πονοῦντας ἐν τοῖς παθήμασι τῶν δημοδιδασκάλων, καὶ ὑπερασπίζοντας ἐλευθέρως αὐτοὺς ἀπέναντι τῶν ἀπόνων Κυβερνήσεων καὶ τῶν τυραννίσκων βουλευτῶν. Τοῦτο εἶναι ἀληθὲς βάλσαμον καὶ παρηγορία εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν. Ἦκουσα παρ' ὑμῶν καὶ εἶδον εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, ὅτι ἐτοιμάζεται νόμος περὶ τῆς μέσης καὶ κατωτάτης παιδείας· κατ' ἀγαθὴν δὲ τύχην ἡμῶν εἴσθε καὶ ὑμεῖς μέλος τῆς προετοιμαζούσης τὸν νόμον τοῦτον ἐπιτροπείας.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λαμβάνω τὸ δίκαιον θάρρος, ἵνα ὑποβάλω παρατηρήσεις τινὰς εἰς τὰς δικαίας καὶ ἀγαθὰς κρίσεις ὑμῶν, ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν τριῶν ἀντικειμένων ἤτοι

α) Περὶ τῆς λεγομένης ἀφομοιώσεως τῶν δημοδιδασκάλων.

β) Περὶ τῶν διδάκτρων· καὶ

γ) Περὶ τῆς κατοικίας τῶν δημοδιδασκάλων.

Ὅσον διὰ τὸ πρῶτον. Ἡ ἀφομοίωσις ὡς νῦν ἔχει εἶναι ἐν παιγνίδιον, εἶναι κατ' ἐμὲ στάκκη εἰς τὰ μάτια μας, ὁ ΑΡΠΔ' τῆς 17 Ἀπριλίου 1884 νόμος, ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 11 Μαΐου 1884 Β. διάταγμα, λέγουν ὅτι μετὰ τὴν εὐδόκιμον ἐξάσκησιν οἱ δημοδιδάσκαλοι λαμβάνουσιν ἴσας μισθοδοσίας τῶν ἐκ τῶν νέων διδασκαλείων ἐξερχομένων δημοδιδασκάλων. Τὸ ἀπὸ 14 ἔμως Αὐγούστου 1882 Β. Διάταγμα δὲν ἐπιτρέπει νὰ διορίζωνται εἰς τὰ πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα ἄλλοι δημοδιδάσκαλοι πλὴν τῶν ἐκ τῶν νέων διδασκαλείων ἐξερχομένων. Τί εἶναι τοῦτο; Τοῦτο κατ' ἐμὲ εἶναι ἀποκλεισμός τῶν παλαιῶν καὶ μονοπώλιον τῶν νέων. Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐπιτρέπει, ἵνα ἡ Κυβέρνησις συστήσῃ πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα παντὸς βαθμοῦ καὶ ὅπου θεωρήσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον. Λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις ἐσύστησεν τοιαῦτα σχολεῖα παντοῦ. Εἰς ταῦτα κατὰ τὸ ἀπὸ 14 Αὐγούστου 1882 Β. Δ. διορίζονται μόνον δημοδιδ. ἐκ τῶν νέων διδασκαλείων ἐξερχόμενοι. Ἐρωτῶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποῦ θὰ διορισθῶσιν οἱ πρὸ τοῦ 1882 ἀγνωρισθέντες δημοδιδάσκαλοι; Μένει αὐτοῖς βεβαίως ἡ θέσις τοῦ γραμματοδιδασκάλου !!!

Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἄξιον μεγάλης προσοχῆς καὶ μελέτης, ἵνα μὴ πεταχθῶσιν εἰς τοὺς δρόμους οἱ ἐπὶ ζωὴν ὀλόκληρον ὑπηρετήσαντες τὴν πατρίδα.

Ἴσως εἴπη τις ὅτι οἱ νέοι δημοδιδάσκαλοι ἐξέμαθον τὴν νέαν μέθοδον εἰς τὸ Διδασκαλεῖον κτλ. καὶ ἐγὼ λέγω μάλιστα· ἀλλὰ καὶ οἱ παλαιοὶ ἠσκήθησαν καὶ ὑπηρετήσαν, καὶ ἐμόρφωσαν, καὶ ἠθικοποίησαν, καὶ ἀπέκτησαν πείραν.

«Λοιπὸν, ὦ σεβ. Κυβέρνησις, ἀφοῦ δὲν διδῆς αὐτοῖς (τοῖς παλαιοῖς) τὰ αὐτὰ δικαιώματα, δὲν ἀφίνεις αὐτοὺς ἡσύχους, τί τοὺς κουβαλεῖς εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Τρίπολιν, εἰς τὴν Λάρισσαν, εἰς τὴν Κέρκυραν; κλ. καὶ τοὺς χρεώνεις, καὶ στερεῖς τὸν ἄρτον τῆς πειναλέας οἰκογενείας των; Δὲν ἀφίνεις αὐτοὺς νὰ κλαίωσι τὴν κακὴν μοῖραν των ἀφοῦ δὲν ἔνοηξεν νὰ τοὺς ἀφομοιώσῃς ἀληθῶς; τούτεστι νὰ ποιήσῃς πλήρη ἀφομοίωσιν; ἢ μήπως ἔνοησες πονηρῶς ν' ἀπατήσῃς αὐτοὺς διὰ τῆς ψευδαφομοιώσεώς σου καὶ κρατήσῃς μέχρις οὗ πτυχιοφορήσῃς νέους, καὶ τεχνιέντως τοὺς πετάξῃς ὡς καθάρματα καὶ ὄντα ἀπροστάτευτα;» Προσέξατε, Σεβαστὲ Κύριε Καθηγητά, καὶ μὴ ἀφίσητε ἀπαράτητον τὸ μέρος τοῦτο, εἰς τὴν νέαν περὶ σχολείων νομοθεσίαν σας. (συγγνώμην).

Ἄρα δὲ διὰ τὸ δεύτερον, τούτεστι περὶ τῶν διδάκτρων.

Ὁ περὶ δημοδιδασκαλίας νόμος τοῦ 1834 σαφῶς ὥρισεν σὺν τῇ μισθοδοσίᾳ καὶ διδάκτρα, τὸ μὲν διότι ἡ μισθοδοσία ἦτο μικρά, τὸ δὲ διότι δὲν θὰ ἦτο δίκαιον νὰ πληρῶνωσιν ὅλοι οἱ δημόται, ἔχοντες καὶ μὴ ἔχοντες τέκνα πρὸς μαθητείαν. Ἐλαβον λοιπὸν κάποιαν ὑποχρέωσιν μόνον οἱ ἔχοντες παῖδας πρὸς μαθητείαν. Οἱ δὲ δημοδιδ. ἀπελάμβανον ποσὸν εἰς πολλὰ μέρη οὐκ εὐκαταφρόνητον. Ἴσως ἐγένοντο καταχρήσεις, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ μερικὴ κατάχρησις νόμου τινὸς δὲν πρέπει νὰ φέρῃ καὶ τὴν παντελῆ αὐτοῦ κατάργησιν. Ἡ κατάργησις τῶν διδάκτρων ἄνευ ἀναλόγου προσθήκης χρηματικοῦ ποσοῦ εἰς τὴν μισθοδοσίαν εἶναι καθαρὰ παρανομία καὶ αὐθαίρετος ἀφαιρέσις κεκτημένων δικαιωμάτων.

Εἶναι βέβαιον ὅτι ἦτο ἐξευτελιστικὸν τὸ νὰ τεῖνῃ ὁ διδάσκαλος χεῖρα (δίκην ἐπαίτου) πρὸς τὸν μαθητὴν ζητῶν τὸ τόσον μικρὸν ποσὸν τῶν διδάκτρων 10 λεπτά, ἀλλὰ φασοῦλι τὸ φασοῦλι γεμίζει τὸ σακούλι. Μόλαταῦτα ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρησε καλὴν τὴν κατάργησιν τῶν διδάκτρων ἔπρεπε νὰ προσθέσῃ καὶ ποσὸν ἀνάλογον εἰς τὴν τακτικὴν μισθοδοσίαν τῶν δημοδιδασκάλων. Ὁ νόμος οὗτος ὑπόσχεται αὐξήσειν δέκα δραχμῶν κατὰ μῆνα μετὰ πενταετῆ ὑπηρεσίαν (ἐδῶ ἐφαρμόζεται τῷ ὄντι ὁ χωρικός μῦθος «ζῆσε μαυρὲ μου ὡς νὰ ἔλθῃ ἡ

ἀνοιξὶς νὰ φᾶς τρυφύλλια») Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ὑποσχέσεων, ἀλλὰ συνδρομῆς.

Λοιπὸν καὶ ἐδῶ δέον νὰ γίνῃ ἡ προσήκουσα θεραπεία, τούτεστι ἀνάλογος αὐξήσις ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς καταργήσεως καὶ ὅχι ὑπόσχεται, διότι πολλοὶ, ἵνα μὴ εἴπω πάντες οἱ λευκοπῶγες δὲν θὰ ἴδωμεν τὴν ἡμέραν κατ' ἣν θὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ὑπόσχεται τοῦ νόμου, πολὺ δὲ περισσύτερον τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν.

Ἄρα δὲ διὰ τὸ τρίτον, τούτεστι περὶ τῆς κατοικίας τῶν δημοδιδασκάλων.

Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ νόμου διαφοροτρόπως ἐφαρμόζεται· καὶ εἰς τινὰ μὲν μέρει φροντίζει ὁ δήμαρχος καὶ δίδει κἀνὲν παληόσπητον πρὸς κατοικίαν τοῦ διδασκάλου, διὰ νὰ ὠφελῆθῃ ἡ αὐτὸς ὁ ἴδιος δήμαρχος τὸ κανονισμένον παρὰ τοῦ συμβουλίου χρηματικὸν ποσόν, ἢ νὰ ὠφελῆσθῃ τὸν κύριον τοῦ τοιοῦτου οἰκήματος, ὄντα φίλον του, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ διδασκάλου· εἰς ἄλλα δὲ μέρη ὁ δήμαρχος παραχωρεῖ ποσὸν τι χρηματικὸν εἰς τὸν διδάσκαλον καὶ εὕρισκει οἰκίαν μόνος του ὁ διδάσκαλος πληρῶνων ἄλλοτε ὀλιγώτερα, καὶ ἄλλοτε περισσύτερα τῶν ὧσων λαμβάνει διὰ τὴν κατοικίαν του, καὶ ἐδῶ ὁ δήμαρχος ἔχει τὸ μέρος του ἂν δηλ. δίδει 10 εἰς τὸν διδάσκαλον, λαμβάνει 20 ἀπὸ τὸ δημοτικὸν ταμεῖον. Εἰς ἄλλα δὲ πάλιν μέρη οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνει ὁ δήμαρχος περὶ κατοικίας τοῦ διδασκάλου, καὶ φροντίζει μόνος του καὶ ἐξ ἰδίων πληρῶνει τὴν κατοικίαν του, διότι δὲν περισσεύει τίποτε ἀπὸ τὸν δήμαρχον. Τοιαύτη τις καὶ περισσότερα ἀταξία ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ νόμου.

Ἄρα δὲ κάλλιστον εἶναι ἂν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ νόμου τροποποιηθῇ καὶ ὀρισθῇ ἀνάλογον χρηματικὸν ποσὸν δι' ἕκαστον δημοδιδάσκαλον θεωρούμενον ἀναπόσπαστον τῆς τακτικῆς μισθοδοσίας. Τὸ ποσὸν τοῦτο οὐδόλως θὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ δημόσιον ἢ τὸν δήμον, ἀφοῦ εἶναι ἤδη προσδιωρισμένον· παύει μόνον μία κατάχρησις, μία ἀσχολία, μία ἀνησυχία, καὶ αἰτία σκανδάλων τῶν τε δημάρχων καὶ δημοδιδασκάλων, θέτουσα ἐνίοτε τὸ ἐπαρχεῖον καὶ τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ εἰς φροντίδα.

Ταῦτα ἐθεώρησα καλὸν νὰ ἀναφέρω πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑποβάλλω εἰς τὰς ὑμετέρας, σκέψεις, εὐελπιστῶν ὅτι δὲν θὰ παραβλεφθῶσιν εἰς τὴν νέαν περὶ σχολείων νομοθεσίαν σας.

Δέχθητε τὴν ἐκφρασίαν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου ὁμοῦ δὲ καὶ τὰ σέβη μου.

Ὁ ἀκροασθεὶς μετὰ προσοχῆς τὰς τελευταίας περὶ τῆς νέας μεθόδου διδασκαλίας σας.

Δημοδιδάσκαλος ἐν ἀργίᾳ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΟΙΚ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΕΡΙ
ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΘΗΛΕΩΝ*.

Γεώργιος Α' Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπιθυμοῦντες μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους προσεχοῦς ιδρύσεως ἰδίου Διδασκαλείου τῶν θηλέων νὰ μετάρχωσι τοῦ ἔργου τῆς μορφώσεως τῶν διδασκαλισσῶν πάντα τὰ Ἑλληνικὰ ἀνώτερα Παρθεναγωγεῖα εἴτε ἐν- τὸς εἴτε ἐκτὸς τοῦ Κράτους ὑπάρχοντα καὶ ἰδόντες τὸ ἄρθρον 13 τοῦ περὶ δημοδιδασκαλίας Νόμου τῆς 6 Φεβρουαρίου 1834 προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου ἀπεφασίσασμεν καὶ διατάσσομεν τὰδε.

Ἄρθρον 1.

Πάντα τὰ ἑλληνικὰ παρθεναγωγεῖα, εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τοῦ Κράτους ὑπάρχοντα δύνανται νὰ ἀναγνωρισθῶσιν προσωρινῶς ὡς δι- δασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν διδασκαλισσῶν ὑπὸ τοὺς ὅρους τῶν ἐπομένων διατάξεων.

Ἄρθρον 2.

Τὸ πρόγραμμα τῶν κατὰ πᾶν ἐπιὸν ἔτος διδασκόμενων ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις τούτοις μαθημάτων ὑποβάλλεται κατὰ Μάϊον ἐκά- στου ἔτους ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑ- πουργείου, αἱ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τροποποιήσεις ἐφαρμόζονται ἀναγκαιῶς καὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐπομένου σχολικοῦ ἔτους.

Ἄρθρον 3.

Ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι τῶν Παρθεναγωγείων τούτων, τῇ τε-

* Σ. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐκπαιδεύσεως θέλων νὰ κανονίσῃ τὰ περὶ ἰδιωτικῶν παρθεναγωγείων ἐπεβάλλετο ἔμοι καὶ τῷ κ. Χ. Παπαμάρκῳ νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα τοῦτο καὶ ὑποβάλλῃσιν αὐτῷ σχέδιον κανονιστικὸν Β. Διατάγματος. Τὸ παρὸν ἱστο- ρικὸν καταστὰν ἔγγραφον παραδίδομεν τῇ δημοσιότητι, ἵνα ὑπουργὸς φιλόμουσος λάβῃ αὐτὸ ὑπ' ὄψει καὶ ἐκτελέσῃ.
M. B.

τάρτη καὶ πέμπτη, διδάσκονται, τὰ ἐξῆς παιδαγωγικὰ μαθήματα· 1) Ἐμπειρικὴ ψυχολογία μετὰ στοιχειώδους Λογικῆς· 2) Παιδαγωγικὴ 3) Διδακτικὴ καὶ Μεθοδικὴ μετ' ἀσκήσεων καθ' ἑκατέραν τὰξιν ἐν προσηρτημένῳ προτύπῳ δημοτικῶ σχολείῳ θηλέων δι' ὑποδειγματικῆς διδασκαλίας ὑπ' ἐμπειροῦ καθηγητοῦ ἀποδεδειγμένως ἐν Πανεπιστημίῳ καὶ Διδασκαλείῳ τὰ παιδαγωγικὰ εἰδικῶς σπουδάσαντος. Εἰς τὴν θέ- σιν τοῦ καθηγητοῦ τούτου ὅστις ἔσται καὶ Διευθυντῆς τοῦ προτύπου, ἐν ᾧ αἱ ἀσκήσεις τῶν ὑποψηφίων διδασκαλισσῶν, δύναται νὰ διορισθῇ καὶ Διευθύντρια κεκτημένη τὰ αὐτὰ προσόντα.

Ἄρθρον 4.

Πᾶσαι αἱ διατάξεις τῶν ἐν τῷ Γ'. κεφαλαίῳ ἄρθρων (ἤτοι ἀπὸ τοῦ 19ου μέχρι τοῦ 46ου) τοῦ ἡμετέρου Διατάγματος τῆς 23 Αὐγούστου 1878 τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου καὶ τοῦ προτύ- που, ἰσχύουσι καὶ ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐν τοῖς προτύποις σχολείοις, τοῖς προσηρτημένοις τοῖς Παρθεναγωγείοις τούτοις.

Ἄρθρον 5.

Ἀναγνωρίζονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς Διδασκαλεῖα πρὸς μόρ- φωσιν διδασκαλισσῶν τὰ Ἑλληνικὰ Παρθεναγωγεῖα, ἀφοῦ προηγουμέ- νως πιστοποιηθῇ ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παι- δείας ἐκάστοτε διοριζομένης, ὅτι τηροῦνται οἱ ἀνωτέρω ὅροι τοῦ παρόν- τος Διατάγματος

6) Τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Κερκύρα παρθεναγωγεῖα τῆς Φιλεκπαιδευτι- κῆς ἑταιρίας δὲν ὑπάρχοντα εἰς τὰς διατυπώσεις τοῦ ἄρθρου τούτου.

Ἄρθρον 6.

Ἡ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπεία διὰ μὲν τὰ ἐντὸς τοῦ Κράτους Παρθεναγωγεῖα συναπαρτίζεται ἐκ τοῦ διδάσκον- τος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τὰ παιδαγωγικὰ μαθήματα, καὶ τούτου κω- λυομένου ἐξ ἑνὸς τῶν ἀρχαιοτάτων τακτικῶν καθηγητῶν τῆς φιλοσο- φικῆς σχολῆς, ἐξ ἑνὸς τῶν διευθυντῶν τῶν παρ' ἡμῖν Διδασκαλείων τῶν ἀρρένων καὶ ἐνὸς Γυμνασιάρχου, διὰ δὲ τὰς ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἐκ

τριῶν εἰδικῶν ἀνδρῶν, εἰς οὓς ἐκάστοτε ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀναθέτῃ τὸ τοιοῦτον ἔργον. 6) Τὰ μέλη τῶν Ἐπιτροπειῶν τούτων, μεταβαίνοντα πρὸς ἐπιθεώρησιν ἐκτὸς τῆς ἑδρας τῶν, λαμβάνουσι πρὸς τοῖς ὁδοπορικαῖς ἐξόδοις καὶ δεκάδραχμον ἡμερησίαν ἀποζημίωσιν. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη ἐπιβαρύνει τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ παρθεναγωγείου τοῦ ζητοῦντος τὴν τοιαύτην ἄδειαν καὶ προκαταβάλλεται.

Ἄρθρον 7.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως δύναται νὰ διατάσῃ ἐκάστοτε τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ἀνεγνωρισμένων παρθεναγωγείων ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ἐπιτροπείας καὶ νὰ ἀφαιρῇ τὴν δοθεῖσαν ἄδειαν ἐπὶ τῇ προτάσει ταύτης.

Ἄρθρον 8.

Αἱ ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις τῶν ἀπὸ τῶν οὕτως ἀνεγνωρισμένων ἑλληνικῶν Παρθεναγωγείων ἀπολυομένων μαθητριῶν γίνονται κατ' ἔτος ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Αὐγούστου, κοινοποιουμένης τῆς ἡμέρας τῆς ἐνάρξεως αὐτῶν δύο μῆνας πρότερον καὶ ἐνώπιον ἐπταμελοῦς Ἐπιτροπείας ἐκλεγομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως συγκειμένης ἐκ τοῦ διδάσκοντος τὰ παιδαγωγικὰ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὡς προέδρου, ἐξ ἑνὸς τῶν καθηγητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐκ δύο καθηγητῶν καὶ ἑνὸς ἐκ τῶν διατελεσάντων ἢ ἔτι καὶ νῦν διατελούντων διευθυντῶν τῶν παρ' ἡμῖν Διδασκαλείων τῶν ἀρρένων, ἐξ ἑνὸς τῶν καθηγητῶν τῶν παρθεναγωγείων τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας καὶ ἑνὸς τῶν διδασκόντων τὰ τεχνικὰ μαθήματα ἐν τινὶ τῶν Διδασκαλείων τῶν ἀρρένων.

6) Ἐκάστῳ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐπιτροπείαν δίδεται ἀποζημίωσις δραχμῶν 8 δι' ἐκάστην ἐργάσιμον ἡμέραν ἐκ τῆς πρὸς ἐξέτασιν δημοδιδασκάλων ὀριζομένης πιστώσεως ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἄρθρον 9.

Τὰ μαθήματα ἐν οἷς ἐξετάζονται αἱ ὑποψήφιοι διδασκάλισσαι ἀνίστανται εἰς ἑπτὰ κύκλους ὧν ἕκαστος ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου

εἰς ἕκαστον τῶν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας μελῶν ὀρίζονται δὲ οἱ κύκλοι τῶν μαθημάτων ὡς ἐξῆς :

- 1) Ὁ τῶν Θρησκευτικῶν
- 2) Ὁ τῶν Παιδαγωγικῶν
- 3) Ὁ τῆς Μεθοδολογίας
- 4) Ὁ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης
- 5) Ὁ τῶν Φυσικομαθηματικῶν
- 6) Ὁ τῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας καὶ
- 7) Ὁ τῶν τεχνικῶν μαθημάτων.

Ἄρθρον 10.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῶν ἐξετάσεων καὶ τὴν βαθμολογίαν ἰσχύουσι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 5, 6, καὶ 8 μέχρι 14 τοῦ Β. Διατάγματος «περὶ κανονισμοῦ τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐν τῷ Ἀθήνησι Διδασκαλείῳ» τῆς 6 Μαΐου 1880, καθόσον αὐταὶ δὲν ἀντιβαίνουν πρὸς τὰς τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἄρθρον 11.

Τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας καὶ οἱ ἔλεγχοι οἱ ἐνδεικνύοντες τὸν βαθμόν, οὗ ἐκάστη τῶν ἐξεταζομένων ἠξιώθη ἐν ἐκάστῳ τῶν ἑπτὰ κύκλων τῶν ἐξεταζομένων μαθημάτων, ὑποβάλλονται ὑπογεγραμμένα ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπείας ὑπὸ τοῦ Προέδρου πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ἄρθρον 12.

Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἐλέγχων τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον ἐκδίδωσι τὰ πτυχία κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε κεκανονισμένα.

Ἄρθρον 13.

Καταργοῦνται αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 14 Ἀπριλίου 1881 Ἡμετέρου Διατάγματος «περὶ διδασκαλίας τῶν παιδαγωγικῶν μαθημάτων καὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν ὑποψηφίων διδασκαλιστῶν ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρείας, ὡς καὶ αἱ διατάξεις τοῦ ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1883 Ἡμετέρου Διατάγματος «περὶ ἀπολυτηρίων ἐξετά-

σεων τῶν μελλοδιδασκαλισσῶν» ὑπαγομένων πάντων τούτων εἰς τὰς ἀνωτέρω γενικὰς διατάξεις.

Ἰδιαίτερον Διάταγμα θέλει κανονίσει τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν διδασκαλείων τούτων.

Εἰς τὸν Ὑμέτερον Ὑπουργὸν κτλ.

ΠΑΤΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΜΑΘΗΜΑΤΑ.

5

Οἰκογένεια. Οἰκία πατρική.

Διὰ ποῖον ἐκτίσθη ἡ Σχολή; Διατί ἐκτίσθη διὰ τοὺς μαθητάς; Διαμένετε ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Σχολῇ; ποῦ πορεύεσθε μετὰ τὴν παῦσιν τῶν μαθημάτων; Διατί πορεύεσθε εἰς τὴν οἰκίαν; πλησίον τίνων μένετε σὺ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου;

Ποῦ κατοικεῖς; ποῦ σύ; σὺ! ποῖος ἄλλος ἐκτός σου κατοικεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ σας; ποῖος ἀκόμη; πῶς ὀνομάζομεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μαζῆ, μὲ ἐν ὄνομα; Ἔχεις σὺ ἀδελφούς; πόσους; πῶς ὀνομάζονται μαζῆ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί; πόσα τέκνα ἔχει ὁ πατήρ σου; οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες εἰσὶ τέκνα τῶν γονέων. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ λέγει. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Πῶς ὀνομάζονται μαζῆ τέκνα καὶ γονεῖς; τίς φροντίζει περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς οἰκογενείας; ποίας ἐργασίας ποιεῖ ὁ πατήρ; τίς βοηθεῖ τὸν πατέρα; ποίας ἐργασίας ποιεῖ ἡ μήτηρ; ποῖος διευθετεῖ τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ; Τίνος εὐλογία εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς εὐδαιμονίαν; Πῶς προσευχόμεθα διὰ τοῦτο καθημερινῶς;

Οἱ γονεῖς λαμβάνουσιν ἐνίοτε καὶ ξένους ἀνθρώπους, οἵτινες ποιοῦσι διαφόρους ἐργασίας καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς· πῶς καλοῦνται οὗτοι; ποῖα προσόντα πρέπει νὰ ἔχωσιν οἱ ὑπηρέται καὶ αἱ ὑπηρετρίαι; τί λαμβάνουσι διὰ τὰς ἐργασίας των;

Ἐκτός τοῦ πατρὸς, τῆς μητρός, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν,

οἵτινες ἄπαντες συγκροτοῦσι τὴν οἰκογένειαν, ἔχετε καὶ συγγενεῖς· πῶς ὀνομάζετε σὺ τὸν πατέρα τοῦ πατρὸς σου; πῶς ὀνομάζετε τὴν μητέρα τοῦ πατρὸς σου; Καὶ ἡ μήτηρ σου ἔχει ἐπίσης πατέρα καὶ μητέρα· πῶς ὀνομάζονται;

Πῶς ὀνομάζετε τὸν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρός σου; ἔχεις θεῖον; ποῖος ἐξ ὑμῶν ἔχει θεῖον; ποῖον ὀνομάζετε ἐξ ἀδελφόν σου, καὶ ποῖαν ἐξ ἀδέλφη σου; Ἀνήκουσι καὶ οἱ συγγενεῖς εἰς μίαν οἰκογένειαν;

Εἰς ποῖον μέρος κατοικεῖς; ἐγεννήθη εἰς ταύτην τὴν κατοικίαν; πῶς καλεῖται ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς σου; εἰς ποῖαν ὁδόν, εἰς ποῖον ἀριθμὸν κεῖται ἡ κατοικία σου; ἐκ πόσων μερῶν σύγκειται ἡ κατοικία σου; πῶς ὀνομάζεται τὸ δωμάτιον εἰς τὸ ὁποῖον κοιμᾶσαι; ὀνόμασον τὰ διάφορα μέρη, ἐξ ὧν σύγκειται ἡ οἰκία· περίγραψόν μοι τὸ δωμάτιόν σου· τί εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ; ποῦ κεῖται τὸ μαγειρεῖον κτλ.

Ἴχνογραφήσατε ἕκαστος τὴν κατοικίαν του καὶ τὰ μέρη ἐξ ὧν σύγκειται.

Ὅταν εὐρίσκεσθε ἐν τῇ κατοικίᾳ τῶν γονέων σας λέγετε ὅτι εὐρίσκεσθε ἐν τῇ πατρικῇ οἰκίᾳ. Διατί τὴν ὀνομάζομεν πατρικὴν οἰκίαν; ποῖος ἔχει καθήκον νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς οἰκογενείας; Ἦκουσες νὰ ὁμιλῶσι περὶ μητρικῆς οἰκίας;

Τὰ παιδιά. Ἄλλ' ἡ μήτηρ ἔχει πολλὰς φροντίδας· περιποιεῖται καὶ φροντίζει περὶ αὐτῶν, ὅταν εἶναι ἀσθενῆ; ποῖος φροντίζει περὶ τῆς καθαριότητος τῶν τέκνων; παρὰ τίνι μένουσι τὰ παιδιά, ὅταν εἶναι μικρά, ἀδύνατα καὶ ἀσθενῆ; Τίς διδάσκει τὰ παιδιά τὸ ὁμιλεῖν; ποῖαν γλῶσσαν ὁμιλεῖς; Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ μητρικὴ σου γλῶσσα. Δύνασθε τώρα νὰ μοι εἴπητε, διατί καλεῖται μητρικὴ; Ἦκουσές ποτε νὰ ὁμιλῶσι περὶ πατρικῆς γλώσσης;

Ὁ πατήρ διατρέφει ὅλην τὴν οἰκογένειαν· τὰ παιδιά μανθάνουσι τὴν γλῶσσαν παρὰ τῆς μητρός. Διὰ τοῦτο λέγομεν πατρικὴν οἰκίαν καὶ μητρικὴν γλῶσσαν· ἕκαστον παιδίον δύναται τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν νὰ ὁμιλῇ καὶ νὰ διαμένῃ ἐν τῇ πατρικῇ του οἰκίᾳ.

Μετὰ τὴν παῦσιν τῶν μαθημάτων σας ἐν τῇ Σχολῇ, τὸν ἐπίλοιπον καιρὸν διαμένετε πάντοτε ἐν τῇ οἰκίᾳ; Γνωρίζετε τὴν πεδιάδα, τοὺς λειμῶνας, τὰ ὄρη, τὰ δάση, ἐπισκέπτεσθε αὐτά; τί κάμετε εἰς τὴν πεδιάδα; τὸ μέρος ἐν ᾧ κατοικεῖται μετὰ τῆς πεδιάδος, τοῦ δάσους τῶν λειμῶνων κτλ. καλεῖται «πατρίς»· εἰς τὴν πατρίδα εἶναι πολὺ εὐχάριστον νὰ διαμένῃ τις· ἕκαστος ἀγαπᾷ ἀπὸ καρδίας τὴν πατρίδα

του, και θυσιάζει τὸ πᾶν ὑπὲρ αὐτῆς· ἐν τῇ πατρίδι ἐθηλάσατε τὸ μητρικὸν γάλα· ἐν τῇ πατρίδι ηὔξησατε και διήλυθετε τὰς ἡμέρας τῆς παιδικῆς σας ἡλικίας εὐχαρίστως! ἐνταῦθα γνωρίζετε ἕκαστον δρόμον, ἕκαστην οἰκίαν, ἕκαστον τόπον, ἐνταῦθα γνωρίζετε τὴν πεδιάδα, τὸν λειμῶνα, τὸ δάσος, τὸν βύακα· ἐνταῦθα γνωρίζετε ἕκαστον ἄνθρωπον. Πῶς ὀνομάζεται ἡ πατρίς σου;

Πολλοὶ δὲ ἅμα αὐξηθῶσι πηγαίνουσι μακρὰν τῆς πατρίδος των, μακρὰν εἰς ξένην γῆν. Διατί; Γνωρίζει τις και εἰς τὴν ξένην γῆν ἕκαστον δρόμον; οἰκίαν; ἀγρούς; πεδιάδας κτλ.; Γνωρίζει τινὰ τῶν ἀνθρώπων; Σκέπτεται πάντοτε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Ἐχει τις εἰς τὴν ξένην γῆν πλησίον τοὺς γονεῖς του, τοὺς ἀδελφούς, ἀδελφὰς και συγγενεῖς του; Διατί ὄχι; ποῦ εἶναι οἱ γονεῖς του; Δια τοῦτο λυπεῖται, και ὑποφέρει ἀπὸ νοσταλγίαν.

Ἡ ἐργασία ὅμως κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ λησμονῇ τὴν πατρίδα του· μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀποκτᾷ εἰς τὴν ξένην γῆν γνωστοὺς και φίλους· συνοικεῖται μετ' αὐτῶν, και συζῆ ἀδελφικῶς, ὡς ἐν τῇ πατρίδι. Ἄλλ' ἂν και ζῆ καλῶς ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ πατρίδι, ἐν τούτοις πάντοτε ἀναμιμνήσκεται τῆς πατρίδος του και ποθεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτήν. Ἐκ τῶν συγγενῶν ἡμῶν πολλοὶ πορεύονται εἰς ξένην γῆν, ὅπως εὖρωσι στάδιον εὐρὺ ἐμπορίου και πλουτήσωσιν· ἀφοῦ δὲ ποιήσωσιν ἀρκετὴν περιουσίαν, ἐνθυμοῦνται τὴν πατρίδα των και ἐπιστρέφουσιν.

Ἡ γνῶσις τῶν ἀφορώντων εἰς τὰ τῆς πατρικῆς οἰκίας δὲν ἐπαρκεῖ ἡμῖν· ἀνάγκη νὰ μάθωμεν και τὰ κείμενα περίξ αὐτῆς, τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἰκοῦμεν. Δὲν θὰ ἦτο δὲ αἶσχος εἰς ἡμᾶς νὰ μὴ γνωρίζωμεν τὴν πατρίδα μας, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν; Τὸ μάθημα λοιπὸν τὸ ὁποῖον μᾶς διδάσκει τὰ περὶ τῆς πατρίδος μας καλεῖται πατριδογραφία.

6

Κατοικία· ὄρισμός των ὁδῶν.

Πῶς καλεῖται τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖς; πῶς καλεῖται ἡ ὁδὸς εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ οἰκία σας; πῶς δὲ ἡ ὁδὸς εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ θύρα τῆς εἰσόδου τῆς Σχολῆς; Πῶς καλεῖται τὸ εὐρὺ μέρος τὸ κείμενον εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ . . . Εἰς ποῖαν ὁδὸν κεῖται ἡ Σχολή μας; ποῖα οἰκίματα ὑπάρχουσι πρὸς Β. τῆς Σχολῆς μας; πρὸς Ν. πρὸς Α. πρὸς Δ. κτλ.

Σημ. Ἐνταῦθα ἀδυνατοῦντες νὰ χωρήσωμεν πρὸς τὰ πρόσω ὡς διαφερουσῶν ἀπασῶν τῶν πόλεων και μάλιστα τῶν μικροτέρων, ὡς και τῶν κωμοπόλεων και χωρίων, παραθέτομεν ὁδηγίας τινὰς γενικὰς, ἐφ' ὧν ἐρειδόμενος χωρεῖτω ὁ διδάσκων.

Ἐν πρώτοις γενέσθω ὁ λόγος περὶ τῶν περίξ τῆς Σχολῆς κειμένων· εἶτα περὶ τῶν ὁδῶν, αἵτινες κεῖνται ἔμπροσθεν ἢ ὀπισθεν τῆς Σχολῆς· περὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ και τῶν ἐπ' αὐτῆς κειμένων ἀξίων λόγου κτιρίων, περὶ τῆς ἀγορᾶς, περὶ τῆς ἐκκλησίας (περιγραφή ἐσωτερικῆ και ἐξωτερικῆ αὐτῆς)· πόθεν ἀρχεται ἡ μεγάλη ὁδός, μέχρι τίνος μέρους διήκει, ὁποίαν διεύθυνσιν ἔχει· εἶτα περὶ τῶν λοιπῶν ὁδῶν (τῶν ἀξίων λόγου ἀπαντωμένων ἐν αὐταῖς, τῆς διευθύνσεως αὐτῶν, κτλ.) ἱστορικόν τι περὶ τίνος κτιρίου, ἐὰν ὑπάρχη. κτλ. Εἶτα ἔπεται ἡ ἰχνογραφίαις αὐτῶν· εἶτα ὡς ἐξῆς. Ἐμάθομεν ἤδη καλῶς πάσας τὰς ὁδοὺς μεγάλας και μικρὰς τῆς . . . τὰς πλατείας και τὰ διάφορα ἄλλα μέρη, πρὸς τοῦτο και ἰχνογραφήσαμεν ταῦτα· πῶς γνωρίζει ξένος τις περιοδεύων ἐν τῇ πατρίδι μας εἰς ποῖαν ὁδὸν εὐρίσκεται; ποῦ εἶναι γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν ὁδῶν; Εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν εὐρίσκονται πίνακες, ἐφ' ὧν εἶναι γεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν ὁδῶν· ἐν ἕκαστῃ δὲ οἰκίᾳ ἐπὶ τῆς θύρας εἶναι γεγραμμένος ἀριθμὸς τις.

Τὸ πάλαι, ὅτε πάντες οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐγνώριζον νὰ ἀναγινώσκωσι και νὰ γράφωσι, ἔθετον ἐν ἕκαστῃ οἰκίᾳ ἀνὰ μίαν διάφορον εἰκόνα π. χ. λαγωῦ, ἀετοῦ, βοῦς κλ. και ἔλεγον π. χ. εἰς τὸν μέλανα ἀετόν, εἰς τὸν χρυσοῦν ἀστέρα κλ. Ἄλλ' ὅτε ἡ κατοίκησις τῶν πόλεων ηὔξηθη δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ μεταχειρίζωνται τοιαῦτα σήματα· τὸ 1858 ἐγένετο ἡ καθ' ὁδοὺς διαίρεσις, ἡ ἐπωνυμία ἕκαστης ὁδοῦ, και ὁ ἀριθμὸς ἕκαστης οἰκίας.

7

Κώμη, κωμόπολις πόλις.

Περὶ τίνος, ἀγαπητοί μοι παῖδες, ὠμιλήσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα; Σήμερον λοιπὸν θὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς κώμης, κωμοπόλεως και πόλεως, λέγε σύ· πόσοι μαθηταὶ εἶναι εἰς τὴν τάξιν μας; ἔχουσιν ὅλοι τὸν αὐτὸν πατέρα, τὴν αὐτὴν μητέρα; ἀνήκουσιν ὅλοι εἰς μίαν οἰκογένειαν; Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει ἴδιον πατέρα και ἴδιαν μητέρα· ἕκαστος ἀνήκει εἰς ἴδιαν οἰκογένειαν· πόσαι γνωσταὶ οἰκογένειαι κατοικοῦσιν εἰς τὴν πατρίδα μας· κατοικοῦσιν ἅπασαι εἰς μίαν οἰκίαν; Ἡ

πατρίς μας ἀριθμεῖ πολλὰς οἰκίας, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων. Αἱ οἰκίαι δὲν ἐκτίσθησαν ἅπασαι διὰ μιᾶς· ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Δὲν κατοικοῦσιν ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ποῦ κατοικεῖ ὁ δασονόμος; διατί κατοικεῖ εἰς τὸ δάσος; πῶς καλεῖται ἡ οἰκία του; Ὁ δασονόμος ἔχει ἄνθρώπους, οἵτινες ἐργάζονται διαφόρους ἐργασίας ἐν τῷ δάσει· ἔχουσι λοιπὸν καὶ αὐτοὶ τὰς μικρὰς κατοικίας των εἰς τὸ δάσος· ποῖοι ἄλλοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ δάση; Ὁ δασονόμος ὁ κυνηγὸς καὶ ὁ ἀνθρακὺς κατοικοῦσι κεχωρισμένοι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀλλὰ καὶ ἄλλοι κατοικοῦσι κεχωρισμένοι.

Πλούσιος τις ἄνθρωπος εἰς κτήνη καὶ εἰς χρυσίον ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ μετοικήσῃ εἰς ἄλλην γῆν, μακρὰν· συμπαρέλαβε λοιπὸν πάντα τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ κτήνη του καὶ ὠδοιπόρει. Ἦθελε νὰ εὕρῃ ἀγνωστὸν τι μέρος ἀκατοίκητον καὶ πλούσιον εἰς βοσκὴν τῶν ποιμνίων του. Ἐνῶ δὲ ὠδοιπόρει, ἔφθασεν εἰς ἐξοχικὸν τι μέρος, ὅπου ὑπῆρχεν ἀφθονος βοσκὴ διὰ τὰ ποιμνία του· ἦτο πεδιάς τις διαρρομένη ὑπὸ βυάκων, οἵτινες καθίστων αὐτὴν πλουσίαν εἰς βλάστησιν τῶν χόρτων· ἀρκετὸν μέρος παρὰ τοὺς πρόποδας ὄρους κειμένου πλησίον τῆς πεδιάδος ἦτο ἀκαλλιέργητον· τὰ περίξ τῆς πεδιάδος δάση, καθίστων αὐτὴν τερπνοτάτην· ἐνταῦθα λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ κατοικήσῃ, ἔκτισε δὲ ἐν πρώτοις καλύβας μικρὰς διὰ τὴν οἰκογενειάν του καὶ διὰ τοὺς ὑπηρέτας του· ξύλα ἀφθονα ἐπρομηθεύετο ἐκ τῶν περίξ κειμένων δασῶν. Τὰ ποιμνία του ἀπέλυσεν, ἵνα βόσκωσιν ἐλευθέρως ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν πεδιάδα· διὰ τὴν νύκτα ὅμως ἔπρεπε νὰ προετοιμάσῃ κατάλυμά τι· ποῖα κτίρια εἶναι κατάλληλα πρὸς τοῦτο; ἐποίησε λοιπὸν δι' ἕκαστον εἶδος ζῶων ἰδίαν σκεπαστὴν αὐλήν· αὐλήν τῶν βοῶν, τῶν προβάτων, τῶν αἰγῶν, τῶν ὄρνιθων κτλ. Ἐφρόντιζε κατ' ἰδίαν διὰ τὰ κτήνη του. Ἦτο κτηνοτρόφος. Ποίας ὠφελείας τῷ παρεῖχον αἱ βόες; αἱ αἰγες; τὰ πρόβατα; αἱ ὄρνιθες.

Ἐπάρχουσι παρ' ἡμῖν ἄνθρωποι οἵτινες ἐξασκοῦσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κτηνοτρόφου; πόθεν προμηθεύομεθα τὸ γάλα; πόθεν δὲ ὁ γαλακτοπώλης;

Ὁ ὠδοιπόρος μας ὠφείλε νὰ προμηθευθῇ τὴν τροφήν τῶν κτηνῶν του διὰ τὸν χειμῶνα. Περιώρισε λοιπὸν μέρος πεδιάδος πλούσιον εἰς χλόην, ἵνα μὴ βόσκωσιν ἐν αὐτῷ τὰ κτήνη· τὴν ἀρμοδίαν δὲ ὦραν τοῦ ἔτους ἐθέρισε τὸν χόρτον, τὸν ἀπέξηρανε καὶ τὸ ἐφύλαξε διὰ τὸν χει-

μῶνα· πῶς καλοῦνται τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα φύεται πολὺς χόρτος; ἅπαξ μόνον θερίζουσι τοὺς λειμῶνας;

Διὰ τὸν χειμῶνα ἐποίησε τὰς κατοικίας του καλλιτέρας καὶ στερεωτέρας· ἐποίησε δὲ καὶ σταύλους διὰ τὰ ποιμνία του. Τὴν ἀνοιξιν ἐσκέφθη νὰ προσπορισθῇ ἀναγκαῖα τινα ἐκ τῆς γῆς. Πέριξ τῆς κατοικίας του λοιπὸν ἐκαλλιέργησε μέρος τι γῆς, καὶ ἐφύτευσε διάφορα λαχανικά· εἰς τί χρῆσιμοποιοῦμεν τὰ λαχανικά; ὀνόμασον εἶδη τινὰ ἐξ αὐτῶν. Πλησίον τοῦ κήπου ἐκαλλιέργησε μέρος γῆς πρὸς σπορὰν σίτου· ἔπειτα ἐφύτευσεν ἄμπελον· πῶς καλοῦνται τὰ μέρη τῆς γῆς εἰς τὰ ὁποῖα φυτεύουσι σίτον; ποίας ὠφελείας παρέχουσιν εἰς τοὺς ἄνθρώπους οἱ ἀγροὶ; ἡ ἄμπελος; Ἡ ἐργασία ἠῤῥησεν· οἱ ἀγροὶ εἶχον ἀνάγκη συντόνου ἐργασίας· εἰργάζετο λοιπὸν ὁ ὠδοιπόρος μας ἐπιμελῶς τὴν γῆν· ἐγένετο καὶ γεωργός. Τίς καλεῖται γεωργός;

Ἡ ἐργασία καὶ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ καλοῦ ὠδοιπόρου μας ἀντεμείφθησαν πλουσιοπαρόχως. Ἐνεκα δὲ τῆς πολλῆς ἐργασίας προσέλαβε καὶ ἄλλους ὑπηρέτας καὶ ὑπηρετριάς· πόθεν; Οἱ ὑπηρέται δὲν εἶχον μέρος νὰ κατοικήσωσι· ἡ καλύβη ἦτο πολὺ μικρά· ἠῤῥησεν λοιπὸν αὐτὴν· δηλαδὴ ἔκτισε μίαν μεγάλην οἰκίαν μὲ πολλὰ δωμάτια καὶ μεγάλην αὐλήν· ἐκαλλιέργησε περισσοτέρους ἀγρούς, τὰ κτήνη ἠῤῥησεν, διεμοίρασε τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ὑπηρέτας· ἀλλ' οἱ ὑπηρέται ἦσαν ὀλίγοι· τότε προσέλαβε καὶ ἄλλους ἄνθρώπους μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ὡς συμβοητοὺς εἰς τὰς ἐργασίας του· ἔκτισε λοιπὸν καὶ δι' αὐτοὺς μικρὰς οἰκίας. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἐτῶν οἱ συμβοητοὶ ἠῤῥηθήσαν, καὶ ἔκτισαν νέας οἰκίας πλησίον ἀλλήλων, καὶ εἰργάζοντο ἐπιμελῶς· οὕτως ἐσχημάτισαν μίαν κώμην. Οἱ κάτοικοι ταύτης τῆς κώμης δὲν ἦσαν εὐήθει· ἐνόησαν, ὅτι διὰ τῆς ἐνώσεως ἠδύναντο νὰ πράξωσι πολλὰ κατὰ διὰ τὸ ἀγαθὸν τῆς πατρίδος των καὶ ἑαυτῶν· ἐποίησαν λοιπὸν δρόμους κοινούς, γεφύρας, ἐβοήθουν ἀλλήλους, ἐφρόντιζον ἀπὸ κοινοῦ περὶ τῆς ἀσφαλείας των, ἔκτισαν ἐκκλησίαν, σχολεῖον· προσεκάλεσαν ἱερέα καὶ διδάσκαλον. Τὸ πᾶν ἐπραττον κοινῶς· οὕτως ἐσχημάτισαν μίαν κοινότητα καὶ ἔθεσαν ὄνομα εἰς αὐτήν. Ἐγένετο λοιπὸν ἡ μικρὰ κοινότης μία κώμη μὲ οἰκίας, Ἐκκλησίαν καὶ Σχολήν! πέριξ αὐτῆς ἔκειντο κῆποι, λειμῶνες, πεδιάδες καὶ δάση· ὁ εἰς κάτοικός εἶχεν ἀνάγκη νὰ κτίσῃ σταύλους διὰ τὰ κτήνη του· ὁ γεωργός ὠφείλε νὰ κτίσῃ ἀποθήκας διὰ τοὺς καρποὺς του· ἐπίσης καὶ ὁ κηπουρός. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν λοιπὸν οἱ κάτοικοι ἐπολλαπλασιάζοντο,

ηὔξησεν ἡ κόμη. Λοιπὸν δὲν δύναται τῶρα νὰ ὀνομασθῇ κόμη, ἀλλὰ κωμόπολις. Ἐπειδὴ ἐπολλαπλασιάσθησαν οἱ κάτοικοι, διὰ τοῦτο εἶχον ἀνάγκας περισσοτέρας. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἤρχοντο μεταπράττει με διάφορα ἐμπορεύματα, τὰ ὅποια ἐπώλουν εἰς τοὺς κατοίκους· ἠγόραζον λοιπὸν οἱ κάτοικοι τὰ χρειώδη· ἐπειδὴ δὲ ἐπληθύνοντο αἱ ἀνάγκαι τῶν κατοίκων, εἰς ὠρισμένην ἡμέραν ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐγένετο δημοσία ἀγορά· ἤρχοντο λοιπὸν ἀπὸ τὴν πλησίον πόλιν διάφοροι ἔμποροι καὶ ἐπώλουν τὰ ἐμπορεύματά των· τί πωλοῦσιν εἰς τὰς δημοσίας ἀγοράς; πολλοὶ ἐκ τῶν ἐμπόρων κατῆκοντο εἰς τὴν κωμόπολιν μας· ἔκτισαν ἐνταῦθα οἰκίας καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα διὰ τὰ ἐμπορεύματά των, οὕτω δὲ καθημερινῶς ηὔξανεν ἡ κωμόπολις.

Ἦδη ἡ κωμόπολις μας ηὔξθη καὶ ὁμοιάζει πρὸς πόλιν· εἰς τὴν πόλιν εὐρίσκονται πολλαί, πολλαὶ οἰκίαι καὶ διάφορα ἄλλα οἰκοδομήματα· εἰς τὰ διάφορα οἰκοδομήματα καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς πωλοῦνται διάφορα εἶδη ἐμπορευμάτων καὶ ἐδωδίων πραγμάτων· δὲν εἶναι ἀναγκαῖαι λοιπὸν αἱ ἐβδομαδιαῖαι καὶ ἐτήσιοι ἀγοραὶ· εἶναι καὶ ἐν τῇ πόλει αἱ οἰκίαι τῆδε κάκεισε ἐκτισμέναι; ποία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξύ τῶν οἰκιῶν τῶν κωμῶν καὶ τῶν οἰκιῶν τῆς πόλεως, ποία δὲ μεταξύ τῶν ὁδῶν; πῶς εἶναι ἐστρωμέναι αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων; εἰς πόσα μέρη διαιροῦνται; εἰς τί χρησιμεύουσι τὰ πεζοδρόμια; ἐν καιρῷ νυκτὸς αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων φωτίζονται διὰ φανῶν· εἶδετε ποτὲ ὑπὸ τοὺς δρόμους σωλῆνας; εἰς τί χρησιμεύουσιν οὗτοι; σωλῆνες τοῦ ἀερίοφωτος καὶ τῶν ὑδάτων. Τὰ πεζοδρόμια εἶναι ὑψηλότερα τῆς ὁδοῦ· διατί; Διατί τὸ μέσον τῶν ὁδῶν εἶναι ὑψηλόν, τὰ δὲ ἄκρα πλάγια; Διὰ νὰ ῥέωσι τὰ ὕδατα πρὸς τὰς ἄκρας, ὅπου εὐρίσκονται μικραὶ ὀπαὶ καὶ χύνονται εἰς αὐτάς. Τί ὑπάρχει λοιπὸν ὑπὸ τὰς ὁδοὺς· εἰς τί χρησιμεύουσιν οἱ μεγάλοι ὀχετοί;

Ποῦ κατοικοῦσι πλειότεροι καὶ πλουσιώτεροι ἄνθρωποι; εἰς τὰς μεγάλας πόλεις κατοικοῦσιν οἱ πλεῖστοι καὶ πλουσιώτατοι ἄνθρωποι· ὀνόμασόν μοι μίαν μεγάλην πόλιν; περίξ τῶν μεγάλων πόλεων κείνται μικραὶ πόλεις, αἵτινες καλοῦνται προάστεια· γνωρίζεις κανὲν προάστειον;

Ποῦ εἶναι εὐχαριστώτερον νὰ διαμένῃ τις τὸ θέρος εἰς τὰς πόλεις ἢ εἰς τὰς κώμας; οἱ πλούσιοι κάτοικοι τῶν πόλεων κτιζοῦσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῶν κωμῶν ὠραίας οἰκίας, καὶ διέρχονται ὅλον τὸ θέρος εἰς αὐτάς· πῶς καλοῦνται αἱ τοιαῦται οἰκίαι;

Ἄνήκει ἡ οἰκία, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖτε, εἰς τοὺς γονεῖς σου· εἰς ποῖον ἀνήκει; πῶς ἄλλως καλεῖται ὁ ἰδιοκτῆτης μιᾶς οἰκίας; τί ποιοῦσιν οἱ ἰδιοκτῆται οἰκιῶν; τί πληρώνει ὁ πατήρ σου εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην; εἰς τὰς πόλεις εὐρίσκονται σχολεῖα, ἐκκλησίαι, νοσοκομεῖα, γηροκομεῖα κτλ. ταῦτα πάντα ὀνομάζονται δημόσια οἰκοδομήματα· διατί; ὀνόμασόν τινα δημόσια οἰκοδομήματα· εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχουσι καὶ φρούρια· ποῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ φρούρια. Τί ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῶν φρουρίων; διατί διαμένουσι στρατιῶται εἰς τὰ φρούρια; Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων ἔχουσι διάφορα ἐπαγγέλματα· ὀνόμασόν μοι τινὰ ἐξ αὐτῶν.

8

Ἐηρά, ὄρος, κοιλάς.

Τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεως καλοῦμεν ὀμαλόν. Διατί καλοῦμεν τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης ἡμῶν ὀμαλόν; ὅποσον εἶναι τὸ ἔδαφος τῆς αὐλῆς; τοῦ δωματίου τῆς κατοικίας; Εἶναι καὶ ἡ ὁδὸς ἐπίσης τόσον ὀμαλή, ὡς τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης τῆς παραδόσεως; Ἡ ὁδὸς εἶναι εἰς τινα μέρη ὑψηλότερα τῶν ἄλλων. Ἡ πλατεῖα ἡ ὁποία κείνται πρὸς τὸ Β. μέρος τῆς Σχολῆς μας εἶναι ἐπίσης ἀνώμαλος. Τινὰ μέρη τῆς γῆς εἶναι ὑψηλότερα, ἄλλα δὲ χαμηλότερα· ἔχομεν λοιπὸν ὑψώματα καὶ κοιλώματα· ποίας θέσεις καλοῦμεν ὑψώματα, ποίας κοιλώματα; ὀνόμασόν μοι κοιλωμά τι εἰς τὰ περίξ τῆς κατοικίας μας!

Μερικὰ μέρη τῆς γῆς δὲν ἔχουσιν οὔτε ὑψώματα, οὔτε κοιλώματα· πῶς καλοῦνται ταῦτα;

Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς δὲν εἶναι πανταχοῦ τῆς αὐτῆς ποιότητος· εἰς τινα μέρη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὑψώματα εἶναι πετρώδες· τὰ πετρώδη ὑψώματα καλοῦνται βράχοι· τὸ τοιοῦτον ἔδαφος τῆς γῆς καλεῖται πετρώδες. Ἐπὶ τῶν πετρωδῶν ἐδάφων δυσκόλως γίνεται ἡ βλάστησις, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνωφελῆ. Ἀλλὰ τὰς στερεὰς πέτρας δύναμεθα νὰ τὰς χρησιμοποιήσωμεν· κτιζομεν π. χ. τὰ θεμέλια τῶν οἰκιῶν μας καὶ τὰς μεγαλοπρεπεῖς οἰκίας. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξάγομεν τὰς πέτρας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα πρὸς οἰκοδομήν τῶν οἰκιῶν μας ἐκ τῶν βράχων· τὰ μέρη δὲ ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγομεν τοὺς λίθους καλοῦνται λατομεῖα. Γνωρίζεις κανεὶς κανὲν λατομεῖον;

Εἰς πολλὰ μέρη τὸ ἔδαφος τῆς γῆς εἶναι κεκαλυμμένον ὑπὸ ἄμμου· γνωρίζεται καμμίαν ἄμμώδη γῆν; τὰ τοιαῦτα μέρη καλοῦνται ἄμμώδη· εἰς τί μεταχειρίζομεθα τὴν ἄμμον;

Εἰς τινὰ δὲ μέρη τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι οὔτε πετρῶδες οὔτε ἀμμῶδες, ἀλλὰ σύγκειται ἐκ στερεοῦ γλοιώδους χύματος, τὸ ὅποιον ἔχει ἢ κίτρινον ἢ ἐρυθρὸν χῶμα· πόθεν κατασκευάζονται οἱ πλίνθοι; καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἔδαφος ἢ βλάστησις δὲν εὐδοκιμεῖ.

Τὸ πετρῶδες, ἀμμῶδες καὶ πηλῶδες ἔδαφος δὲν καλλιεργεῖται, διότι δὲν εὐδοκιμεῖ ἢ βλάστησις. Πρὸς βλάστησιν εἶναι κατάλληλον τὸ ἔδαφος τὸ ὅποιον σύγκειται ἐκ μαύρης καὶ ἀραιᾶς γῆς· διακρίνομεν δὲ δύο εἶδη τοιοῦτου ἔδαφους τὸ παχὺ καὶ εὐφορον καλούμενον, τὸ ὅποιον εὐδοκιμεῖ πολὺ εἰς τὴν βλάστησιν, καὶ τὸ λεπτόν, τὸ ὅποιον εἶναι ὀλιγώτερον εὐφορον· ποῖα φυτὰ βλαστάνουσιν εἰς τὰς καλλιεργημένας καὶ μὴ χώρας τῆς πατρίδος μας;

Ὁ σίτος, ἡ ἀμπελος, τὰ γεώμηλα καὶ τὰ λαχανικὰ κλ. φυτεύονται εἰς εὐφορον καὶ καλλιεργημένον ἔδαφος. Τὸ εὐφορον καὶ καλλιεργημένον ἔδαφος καλεῖται πεδιάς ἢ ἀγρός· τὸ δὲ εὐφορον καὶ μὴ καλλιεργημένον λειμῶν· εἰς τοὺς λειμῶνας βόσκουσι τὰ κτήνη· εἰς τί χρησιμοποιοῦμεν τὸ εὐφορον ἔδαφος; εἰς τί μᾶς χρησιμεύουσιν οἱ λειμῶνες; τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, τὸ ὅποιον εἶναι κεκαλυμμένον ὑπὸ ἀβαθῶν ὑδάτων, καλεῖται ἔλος.

Εἰς τὰς πεδιάδας ἀπαντῶμεν ὑψώματα. Μικρὸν ὑψωμα γῆς καλεῖται λόφος· μεγαλύτερον δὲ βουνόν· γνωρίζετε κανὲν βουνόν· σειρὰ ἀλλεπαλλήλων βουνῶν καλεῖται ὄρος· σειρὰ ὀρέων καλεῖται ἢ ἔνωσις πολλῶν ὀρέων τὰ ὅποια κατέχουσι μεγάλην ἔκτασιν. Τὸ μέρος τῆς πεδιάδος, ὁπόθεν ἀρχεται νὰ ὑψοῦται τὸ ὄρος, καλεῖται ὑπάρεια· πῶς καλεῖται τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ ὄρους; πῶς τὸ χαμηλότατον; τί κεῖνται μεταξύ τῆς ὑπάρειας καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους;

Τῶν πλείστων ὀρέων αἱ πλευραὶ εἶναι συνήθως κεκαλυμμέναι ὑπὸ δένδρων. Μέγας χῶρος γῆς κεκαλυμμένος ὑπὸ δένδρων καλεῖται δάσος· ὑπάρχουσιν ὄρη τῶν ὁποίων αἱ κορυφαὶ εἶναι κεκαλυμμέναι πάντοτε ὑπὸ χιόνων· ὑπάρχει πλησίον τῆς πατρίδος μας κανὲν τοιοῦτον ὄρος;

Πόθεν ἐξορρῦττομεν τὰ μέταλλα; πόθεν τοὺς γαιάνθρακας· πῶς καλεῖται τὸ μέρος τοῦ ὄρους ὁπόθεν ἐξάγομεν τὰ μέταλλα; ὑπάρχει κανὲν μεταλλωρυχεῖον πλησίον τῆς πατρίδος μας; τί λέγεται ἀνθρακωρυχεῖον; τί δὲ λατομεῖον; τί ἐξάγομεν ἐκ τῶν λατομείων; τί ἐκ τῶν μεταλλείων; τί ἐκ τῶν ἀνθρακωρυχείων;

Εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐπὶ τοῦ ἔδαφους τῆς γῆς ἔχομεν καὶ κοιλώ-

ματα. Τὸ ἐκτεταμμένον κοίλωμα τὸ κείμενον μεταξύ δύο λόφων ἢ δύο ὀρέων καλεῖται κοιλάς· ἔχομεν κοιλάδα περίξ τῆς πατρίδος ἡμῶν; πῶς ὀνομάζεται; πόθεν ἀρχεται; ποῦ λήγει; ποῖαν διεύθυνσιν ἔχει; Ἡ κοιλάς ἔχει διάφορα σχήματα· ὅποιον σχῆμα ἔχει ἢ κοιλάς τῆς πατρίδος μας. Ποῖοι ἀνθρωποὶ κατοικοῦσιν εἰς τὰ δάση; πῶς καλοῦνται οὗτοι; πῶς καλοῦνται οἱ κάτοικοι τῶν ὀρέων; πῶς οἱ κάτοικοι τῶν κοιλάδων; Τὸ ἔδαφος τῶν κοιλάδων εἶναι εὐφορώτερον τοῦ τῶν ὀρέων· εἰς τὰς κοιλάδας ὑπάρχουσιν ὠραῖοι ἀγροὶ σίτων, μεγαλοπρεπεῖς λιμῶνες κλ.

Ὀνόμασόν μοι τοὺς περίξ τῆς πατρίδος μας λόφους· τί ὀνομάζομεν ὑπάρειαν ὄρους τινός; τί κορυφήν; τί πλευρά; τί βλαστάνουσιν εἰς τὰς πλευρὰς ὄρους τινός; τί λέγεται κοιλάς; τί ἐξάγομεν ἐκ τῶν ὀρέων; εἰς τί μᾶς χρησιμεύουσιν αἱ κοιλάδες; τὰ ὄρη; κτλ.

9

Ἵδατα, ῥυάξ, ποταμός, μέγας ποταμός, λίμνη, θάλασσα.

Ἔχομεν κανένα ῥυάκα πλησίον τῆς πατρίδος μας; πῶς καλεῖται; ἔχομεν καὶ ἄλλον; Τὸ μέρος τῆς γῆς ὁπόθεν ἀναβρῦει ὕδωρ ἐκ τῆς γῆς ἢ ἐκ τῶν βράχων καλεῖται πηγὴ· τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ τῶν ῥυάκων δὲν ἴσταται, ἀλλὰ ῥέει. Δύναται ὁ ῥυάξ νὰ ῥέῃ ὅπου θέλει; διατί ὄχι; τὸ κοίλωμα εἰς τὸ ὅποιον ῥέει ὁ ῥυάξ καλεῖται κοίτη τοῦ ῥυάκος.

Τὸ ὕδωρ τοῦ ῥυάκος δὲν ῥέει κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ἀλλὰ σχηματίζει διαφόρους καμπάς· τὰ ἄκρα τῆς κοίτης τοῦ ῥυάκος καλοῦνται ὄχθη· πόσας ὄχθας ἔχει ἕκαστος ῥυάξ; πῶς καλοῦνται· ὅταν καταβαίνομεν ἀπὸ τὰς πηγὰς τοῦ ῥυάκος ἢ ὄχθη ἢ ὁποῖα κεῖται πρὸς τὰ δεξιὰ ἡμῶν καλεῖται δεξιὰ ὄχθη, ἢ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀριστερά.

Πολλοὶ ῥυάκας ἐνούμενοι σχηματίζουν ποταμόν· ὀνόμασόν μοι ποταμόν τινὰ! πολλοὶ δὲ ποταμοὶ ἐνούμενοι σχηματίζουν μεγάλους ποταμούς. Τὸ μέρος ὅπου χύνεται ὁ ποταμός καλεῖται ἐκβολὴ τοῦ ποταμοῦ· οἱ μεγάλοι ποταμοὶ εἶναι πλωτοὶ δι' ἀτμοπλοίων. Γνωρίζετε κανένα μέγαν ποταμόν;

Ἐκτὸς τῶν ῥεόντων ὑδάτων ὑπάρχουσιν καὶ ἄλλα τὰ ὅποια ἴστανται. Μεγάλῃ ἔκτασις ὑδάτων βαθέων περιοριζομένων ὑπὸ ξηρᾶς καλεῖται λίμνη· ἔχομεν καμμίαν λίμνην εἰς τὴν πατρίδα μας· πῶς ὀνομάζεται; ποῦ κεῖται; τί ζῶα ζῶσιν εἰς τὰς λίμνας; ποῖαν γεῦσιν ἔχουσιν

τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν ; Ἐχομεν μικρὰς καὶ μεγάλας λίμνας· ὅπως ἡ λίμνη περιορίζεται ὑπὸ ξηρᾶς· οὕτως ὑπάρχουσι μέρη ξηρᾶς ἄτινα περιορίζονται ὑπὸ ὑδάτων· ἔχομεν κανὲν τοιοῦτον μέρος εἰς τὴν λίμνην μας; πῶς καλεῖται; εἶδατε νῆσον; ποῦ ;

(Ἀκολουθεῖ)

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΟΔΥΜΠΙΟΣ.

Ἐν τῷ τρίτῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ «Pädagogische Studien» ὁ πρῶν καθηγητῶν φυσικομαθηματικῶν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν κ. Θ. Μιχαλόπουλος καὶ νῦν ἐν Βιέννῃ σπουδάζων ἐδημοσίευσεν βιβλιοκρισίαν δύο τοῦ νῦν Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν κ. Χ. Παπαμάρκου λόγων. Ἡ βιβλιοκρισία κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ἔχει οὕτω :

1. Περὶ τοῦ νῦν δὴ προσήκοντος ἡμῖν τοῖς Ἑλλησι Διδασκαλείου. Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἐν Κερκύρα Διδασκαλείου ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ Χαρ. Παπαμάρκου κατὰ τὸ ἔτος 1882.

Κατ' ἀρχὰς ὁ συγγραφεὺς καταδείκνυσι τὴν σημασίαν Διδασκαλείου ἐν Κερκύρα, καὶ εἶτα θίγει τὸ ζήτημα, διατί τὰ σχολεῖα τὰ πρὸ τῆς Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως τόσους λαμπροὺς καρποὺς ἔφερον, ἂν καὶ οἱ τότε διδάσκαλοι οὐδὲν ἐγνώριζον ἐκ τοῦ Ziller, Stoy κτλ.; Κατόπιν ἔρχεται εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι ἐν τοῖς σχολείοις τὸ σπουδαιότατον εἶνε ἡ προσωπικότης τοῦ διδασκάλου (ἦθος, διάθεσις), καὶ ἄνευ ταύτης ἡ μέθοδος οὐδεμίαν ἀξίαν ἔχει. Περαιτέρω πραγμάτευεται ὁ συγγραφεὺς περὶ τῶν δυσκολιῶν πρὸς ἃς ἔχει νὰ παλαίσῃ ἐν Ἑλλάδι τὸ διδασκαλεῖον. Ὡς τὴν σπουδαιότητα θεωρεῖ τὴν προπαίδευσιν τῶν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ εἰσερχομένων, ἧτις εἶνε λίαν ἀτελής, διότι δὲν κομίζουσιν οἱ εἰσερχόμενοι οὔτε ἐκ τῆς οἰκογενείας των, οὔτε ἐκ τοῦ σχολείου, οὔτε ἐκ τῆς κοινωνίας, ἄξιόν τι, ὅπως τοῦτο συμβαίνει παρὰ τῇ ἀγγλικῇ καὶ γερμανικῇ νεολαίᾳ· καὶ ἐν τούτοις πάντας τούτους ὀφείλει τὸ διδασκαλεῖον νὰ μορφώσῃ διδασκάλους. Ἐνῶ ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ τὰ πρὸς τοῦτο μέσα, ὅπως τὸν σκοπὸν ἐπιτύχῃ, τὰ εὐρίσκει ἐν τῇ καλῇ ἐκλογῇ τοῦ διευθυντοῦ ὡς καὶ τῶν καθηγητῶν· πάντες οὗτοι ὀφείλουσι νὰ ἦναι λόγφ καὶ ἔργφ παραδείγματα τοῖς μαθηταῖς, καὶ νὰ μὴ ἀποδίδωσι μεγάλην ἀξίαν εἰς τὰ ξηρὰ ψηφία, ἀλλὰ εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν ἐννοιῶν, οὐχὶ εἰς τὰς πολλὰς γνώσεις, ἀλλ' εἰς ἐκείνας μόνον, αἵτινες τὴν ἀρετὴν κατεργάζονται.

Περαιτέρω ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀποδέχεται τὴν γνώμην, ἣν πολλοὶ ἐξέφερον περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συγχωνεύσεως τῶν διδασκαλείων μετὰ τῶν γυμνασίων.

Κατόπιν ὁμιλεῖ περὶ ὕλης καὶ μεθόδου ἐν γένει, περὶ τῶν ὠρῶν τῆς διδασκαλίας δι' ἕκαστον μάθημα, περὶ τῆς διανομῆς τῶν μαθημάτων εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τοῦ διδασκαλείου, περὶ τῆς διανομῆς τούτων ἐν Πρωσσίᾳ, ἐν Σαξωνίᾳ, ἐν Βυττεμβέργῃ καὶ ἐν Κόθη, καὶ συνίστησι ὅπως τὰ διδασκαλεῖα τῆς Ἑλλάδος ἀνάγκη νὰ συνενῶσιν ἐν ἑαυτοῖς πᾶν ὅ,τι κάλλιστον. Καταστρέφει δὲ τὸν λόγον μετὰ λίαν πατριωτικοῦ ἐπιλόγου, διὰ τὸν καταδιωγμὸν, ὃν ὁ Ἑλληνισμὸς ὑφίσταται ἐκ μέρους τῶν Σλάβων, καὶ τῶν βαρῶν καθηκόντων, ὧν ἕνεκα τούτου ἔχουσιν οἱ Ἕλληνες.

Παρατηρητέον, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶνε λίαν εἰδήμων τῶν ἀρχαίων συγγραφέων· πολλάκις μνημονεύει χωρὶς ἀρμόζοντα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων του ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

2. Περὶ τοῦ ἀληθινοῦ τῆς ἐλληνίδος νεολαίας διδασκάλου. Λόγος ἐκφωνηθέντος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τοῦ Διδασκαλείου τῆς Κερκύρας ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ κ. Χαρ. Παπαμάρκου κατὰ τὸ ἔτος 1883.

Πρὸ τοῦ κυρίως λόγου εὐρίσκονται εἰδήσεις σχολικαί. Ἐκ τούτων μανθάνομεν, ὅτι ἐκ τῶν 26, οἵτινες ὑπέστησαν τὰς ἐξετάσεις διὰ νὰ γίνωσι δεκτοὶ ἐν τῇ κατωτάτῃ τάξει τοῦ Διδασκαλείου, 20 ἐγένοντο δεκτοί, ἐκ τῶν ὁποίων 12 κατάγονται ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀπέναντι τῆς Κερκύρας ὑποδεδουλωμένων ἐλληνικῶν χωρῶν. Ἐπεταὶ κατάλογος τῶν διδασκάλων καὶ τοῦ προγράμματος. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ἡ πλουσία ὕλη, ἣν οἱ μαθηταὶ τῆς κατωτάτης τάξεως τοῦ Διδασκαλείου ἐκ τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας ἐδιδάχθησαν δηλαδὴ : Τὸ I. βιβλίον τῆς Ἀναβάσεως, τὸν Α' Ὀλυμπιακὸν τοῦ Δημοσθένους, τὸ I βιβλίον τῆς Κύρου Παιδείας, ἐκ τοῦ Πλάτωνος τὸ 28 Κεφ. τοῦ Πρωταγόρου, τὸ 18 μέχρι τοῦ 22 Κεφ. τοῦ Μενεξένου, τὸ I Κεφ. τοῦ II βιβλίου καὶ τὰ 2 πρῶτα κεφάλαια τοῦ III βιβλίου τῶν νόμων, ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ πλεῖστον τῆς συγγραφῆς «Περὶ κόσμου πρὸς Ἀλέξανδρον» τεμάχια ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Λουκιανοῦ, καὶ ἐκ τοῦ Σιμωνίδου τὰ «περὶ γυναικῶν».

Ἄμεσως ὁ συγγραφεὺς ἔρχεται εἰς τὸ θέμα του, πῶς δηλονότι ὁ ἀληθὴς διδάσκαλος τῆς ἐλληνίδος νεολαίας πρέπει νὰ ἦναι μορφωμένος; καὶ τοῦτον εἰκονίζει καὶ δεικνύει ὅτι τοιούτους ἐπεμελήθησαν οἱ διδάσκαλοι τοῦ Διδασκαλείου νὰ καταστήσωσι τοὺς εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς πολιτείας ἐμπιστευθέντας μαθητάς. Τὴν ἀκριβείαν τῶν ἰδεῶν του στηρίζει εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ ἰδίως εἰς τὸν Πλάτωνα. Ὡς κύριον μέσον πρὸς μόρφωσιν τῆς νεολαίας θεωρεῖ τὴν σοβαρὰν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ὅπερ καὶ ὁ Πλούταρχος οὕτω ἐκφέρει «τὸ μεμνησθαι καὶ διὰ χειρῶν ἔχειν, ὧν μάλιστα δυνατόν ἐστίν, τοὺς λόγους τῶν παλαιῶν, βασιλικωτάτην διατριβὴν ἡγούμενον».

Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς καταδείκνυσι τὰς ὑπηρεσίας, ἃς παρέσχον τὰ ἐλληνικὰ γράμματα εἰς τὰ πλεῖστα τῶν πεπολιτισμένων ἔθνων, ὡς καὶ εἰς πάντα ὅστις ἀληθὴ παιδείαν θέλει νὰ ἀποκτήσῃ. Διὰ τοὺς Ἕλληνας ἰδίως ὤφειλον αἱ σπουδαὶ τούτων νὰ ἦσαν γενικώτεραι καὶ βαθύτεραι, ὅπερ τοῦτο νῦν δὲν συμβαίνει. Ὁ συγγραφεὺς καταδικάζει τὸν νῦν ἐν χρήσει τρόπον τῆς διδασκαλίας, ὅστις ἀποδίδει πλείονα σημασίαν εἰς τὸν τύπον παρὰ εἰς τὸ περιεχόμενον. Ἐνταῦθα ἐπιτιμᾷ ὁ συγγραφεὺς ἐν ὠραίῳ πλήρει εἰκόνων λεκτικῶ, ἂν καὶ αὐστηρῶς, τοὺς διδασκάλους ἐκείνους, οἵτινες τὸ μάθημα τῆς ἐλληνικῆς μόνον ἐν τῇ ξηρᾷ γραμματικῇ περιορίζονται, ἧτις πρέπει μόνον ὡς κλεις τῆς γλώσσης νὰ χρησιμεύῃ. Ἀλλὰ τὴν κλεῖδα αὐτὴν δὲν θέλουσι νὰ χρησιμοποιήσωσιν, ὅπως εἰσέλθωσιν ἐν τῷ λαμπρῷ ναφ, ὅστις λάμπει ἀπὸ τοὺς ἀδάμαντας καὶ σαπφείρους, καὶ ὅπου τὸ πνεῦμα τῶν μαθητῶν δύναται νὰ ἀνυψωθῇ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἀρετή. Ἐπεταὶ προσφώνησις πρὸς τοὺς μαθητάς, ἧτις ἐνθουσιάζει τὴν ψυχὴν παντὸς διδασκάλου. Διότι ὡς ἐν πανοράματι δεικνύει τὰς λαμπροτέρας σελίδας τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος μέχρι τῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Κοκοτρώνη, καὶ ἀπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους μέχρι τοῦ Μιαούλη, ὅστις νέας δόξας εἰς τὴν ἐλληνικὴν θάλασσαν ἔφερε. Ταύτην τὴν προσφώνησιν διαδέχεται ἄλλη πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ· τοῦτο ὤφειλε πάντοτε τὴν ψυχὴν παντὸς Ἕλληνοσ νὰ φωτίζει καὶ νὰ θερμαίνει. — Εἴθε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ εὐχὴ αὕτη!

N. I. ΑΓΚΩΝΑΚΗΣ.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΜΕΘΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς
Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.**

Πρὸς τοὺς δημοδιδασκάλους

Αἱ ἔκτακτοι περιστάσεις, ἐν αἷς σήμερον διατελοῦμεν, ἀπήτησαν τὴν κατὰ τοὺς κειμένους νόμους εἰς τὰ ὄπλα πρόσκλησιν ὠρισμένων ἡλικιῶν εἰς ἃς ὑπήγοντο καὶ πολλοὶ τῶν διδασκάλων, οἵτινες ἀντήλλαξαν προθύμως τὸν βίον τοῦ διδασκάλου μὲ τὸν βίον τοῦ στρατιώτου.

Ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν διδασκάλων ἐκ τῶν σχολείων ὁμολογουμένως θέλει ἀναχαιτίσει τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ὑπουργεῖον ποθοῦν νὰ μετριασῇ τὴν ζημίαν ταύτην, εἰς μὲν τὰ σχολεῖα τὰ παντελῶς στερούμενα διδασκάλων, ἀσχολεῖται ποῦ μὲν διὰ τοῦ ἀναδιορισμοῦ ἄλλων διδασκάλων, ποῦ δὲ διὰ καὶ μέσων ἄλλων, νὰ μὴ ἀφήσῃ τὰ σχολεῖα εἰς παντελῆ ἀργίαν ἐφ' ὅσον χρόνον ἤθελον αἱ ἔκτακτοι τῆς Πατρίδος ἀνάγκαι διατηρεῖ εἰς τὰ ὄπλα ἐκτὸς τῶν ἄλλων νέων καὶ τοὺς διδασκάλους.

Ἐπειδὴ ὁμως συμβαίνει νὰ ἀργῶσιν ἢ καθόλου, ἢ ἐν μέρει καὶ ἐκεῖνα τὰ σχολεῖα, τῶν ὁποίων οὐχὶ πάντες ἀλλὰ τινὲς μόνον τῶν διδασκάλων λείπουσι, διὰ τοῦτο τὸ Ὑπουργεῖον, οὐ προϊστάμαι, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς ἀπολειφθέντας διδασκάλους νὰ παραλάβωσι καὶ διδάσκωσιν αὐτοὶ τὰς τάξεις τῶν ἀποχωρησάντων συναδέλφων των, μεθαρμόζοντες τὸ πρόγραμμα των καὶ τὴν διδασκαλίαν των οὕτως, ὥστε νὰ ἐπαρκῇ πρὸς πάντας τοὺς διδασκομένους μαθητάς.

Ἄν δ' ἐκ τῶν διδασκάλων ἐνὸς σχολείου ὑπελείφθῃ εἰς καὶ μόνος διδάσκαλος, τότε ἐντελλόμεθα νὰ διοργανωθῇ τὸ σχολεῖον εἰς ἡνωμένον, οὐ πάντες οἱ διδάσκαλοι κατὰ τὰς γενομένας πρακτικὰς ἀσκήσεις ἔλαβον γνῶσιν.

Τοῦ μέτρου τούτου ἐπιθυμοῦμεν τάχιστα νὰ ποιήσητε χρῆσιν καὶ νὰ πληροφρήσητε ἡμᾶς ἀπ' εὐθείας περὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ σχολείου, στέλλοντες ἅμα καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1885.

Ὁ Ὑπουργός

A. Κοντογούρης

Στέφ. Μ. Παρίσης.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τοὺς Διευθυντὰς καὶ καθηγητὰς Διδασκαλείων, καὶ δημοδιδασκαλίσας.

Πᾶς ὅστις ἀναλαμβάνει νὰ ὑπηρετῇ ὡς δημοδιδάσκαλος ὑποτίθεται, ὅτι ἀναλαμβάνει τοιαύτην θέσιν ἐν γνώσει τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα οἱ Νόμοι τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὅσοι ἐγένοντο ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Βασιλείου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐπιβάλλουσιν νὰ ἐκτελέσῃ. Οὐδεὶς δὲ τῶν δημοδιδασκάλων δύναται νὰ δικαιολογηθῇ δι' ἄγνοιαν Νόμου. Ἐκτὸς δὲ τῶν σχολικῶν Νόμων καὶ τῶν Βασιλικῶν Διαταγμάτων, ἅτινα ὀρίζουσι ἐκάστου διδασκάλου τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα, εἰσὶν ἐκδεδομένοι καὶ πολλοὶ ἐγκύκλιοι τοῦ Ὑπουργείου περιέχουσαι πολυτίμους συμβουλὰς παντοίας, συντείνουσαι εἰς τὸν προκοπὴν τῶν σχολείων. Ἐκ τῶν ἀπευθυνομένων ὅμως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐκάστοτε ἐρωτήσεων πολλῶν δημοδιδασκάλων, διὰ τῶν ὁποίων ἄνευ λόγου ἀπασχολοῦσι τὸ Ὑπουργεῖον, συμπεραίνομεν, ὅτι ἐπικρατεῖ εἰς πολλοὺς δημοδιδασκάλους πλήρης ἄγνοια τῆς σχολικῆς νομοθεσίας. Ἐνδιαφερόμενοι δὲ διὰ τὴν κατὰ τοὺς κειμένους Νόμους ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν σχολείων καὶ ἐπιθυμοῦντες οἱ νόμοι οὗτοι καὶ αἱ σχετικαὶ διατάξεις νὰ ὦσι πρόχειροι πρὸς συμβουλὴν εἰς πάντα διδάσκαλον, συνιστῶμεν ὑμῖν τὸ θεσμολόγιον τοῦ κ. Γ. Βενθύλου Γραμματέως Α' τάξεως τοῦ καθ' ἡμᾶς Ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον καὶ διὰ τὴν ὕλην, ἣν περιέλαβεν, καὶ διὰ τὴν μεθοδικὴν διάταξιν αὐτῆς ἀποβαίνει ἀναγκαιότατον εἰς πάντα δημοδιδάσκαλον βιβλίον.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 18 Νοεμβρίου 1885.

Ὁ Ὑπουργὸς

Α. Κοντογούρης.

• Στέφαν. Μ. Παρίσης